

EESTI KEELE AINEKAVA 5.-9. KLASS

1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 3) omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- 4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 6) õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- 7) arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järelalus- ja põhjendusoskust;
- 8) harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;
- 9) suhtub tolerantsetl eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

2. Õppeaine kirjeldus

Õigekeelsuse ja keelehoolduse õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest. Eesti keel kui õppeaine annab õpilasele võimaluse pidevalt ja mitmekülgsetl suhelda, lugeda ja kirjutada, arendada oma loomevõimet ning tekitab huvi nüansirikka ja tõhusa suhtluse, mitut liiki ja laadi tekstide ning keele vastu.

Keel kui kultuuri kandja ja mõtlemise põhivahend on oluline inimese tunnetuslikus arengus ning tema maailmapildi kujunemises. Keel kui ühiskonna toimimise põhivahendeid on tähtis inimese sotsialiseerumisel, tema kujunemisel ühiskonna tegusaks liikmeks. Sotsiaalne kirjaoskus tähendab kriitilist ja teadlikku toimimist keele toel nii isiklikusja avalikus sfääris kui ka õppimises ja töös. Keel toimib tekstide kujul igas valdkonnas ning selle olukorratüüpides erinevalt; igapäevale neist on omased kindlat liiki tekstid oma eri- ja üldsõnavara ning kirjakeele või argigrammatikaga.

Seepärast on inimesele ühtviisi vajalikud teadmised ja oskused, mis hõlmavad keelt, selle variante ja tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega. Eesti keelel kui emakeelel ja hariduskeelel on õppekavas eriline koht: eesti keele oskus on nii õppekava omandamise alus kui ka eesmärk.

1.–4. klassis on eesti keel integreeritud õppeaine, mis taotleb nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, kuid jäävad tugevasti lõimituks, arendades eri liiki tekstide kaudu üht- ja sedasama – sihipärase lugemise ja kirjutamise oskust.

Õppeaine avar eesmärgiseade tingib õppe-eesmärkide taotlemise mitme õppevaldkonna kaudu: oluline on nii oskus üha moderniseeruvate kanalite kaudu suuliselt ja kirjalikult suhelda kui ka vahetu individuaalne tekstitöö, mis avaldub tekstide vastuvõtu ja loomisena. Eri valdkondi seob keel, mille korrektseks ja eesmärgipäraseks kasutuseks on nendega lõimitud õigekeelsuse ja keelehoolded valdkond. Kirjalik keel ja tänapäeva eesti kirjakeel tema peamiste tekstiliikidega tuleb põhikoolis teadlikult omandada.

I kooliastmes on kolm õppevaldkonda: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ja suutlikkust end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

II ja III kooliastmes on neli õppevaldkonda: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning õigekeelsus ja keelehoole. Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning interneti keskkonnas kahe- või mitmepoolselt toimida, tekste kokku võtta ja vahendada ning saavutada häid tulemusi rühma- ja paaristöös.

Teksti vastuvõtu õpetuse kaudu kujuneb teadlik suhe pikemate suuliste ja kirjalike tekstidega: kujundatakse oskust tekste valida ning leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustades kuulamise ja lugemise strateegiaid, võimet teksti järjest sügavamini mõista ning tekstile reageerida. Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgselt ja eesmärgistatud eneseväljenduse oskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehoolded õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest; eesti nüüdiskirjakeele teadlikku kasutamist, aga ka arusaamist keele arengust ja muutumisest. Valdkond annab aluse edenemisele teistes, eespool nimetatud õppevaldkondades, annab teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkusest ning kirjavara mitmekülgsusest.

Õppevaldkondade lõimimise tulemusel areneb eakohaselt õpilase mõtlemisvõime, suhtlusoskus, enesetunnetus ja identiteet. Ta on võimeline eetiliselt, olusid ja partnerit arvestades suhtlema; kuulamis- ja lugemismaterjali oma eesmärkidel kriitikameelega valima ning analüüsima; tekstide toel teadlikumalt õppima ja tegutsema.

Eesti keel kui õppeaine annab õpilasele võimaluse pidevalt ja mitmekülgselt suhelda, lugeda ja kirjutada, arendada oma loomevõimet ning tekitab huvi nüansirikka ja tõhusa suhtluse, mitut liiki ja laadi tekstide ning keele vastu.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmäärke ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;
- 5) kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum, näitus, raamatukogu;
- 7) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, projektõpe.

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

3. Füüsiline õpikeskkond

1. Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatööks ning ümarlauavestlusteks.
2. Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.
3. Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.
4. Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis, kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

4. Pädevused

- 1) Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega;

väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;

- 2) Sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
- 3) Enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;
- 4) Õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitud erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpitudga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;
- 5) Suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;
- 6) Ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske;
- 7) Digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

5. Hindamine

II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust;
- 2) tekstide vastuvõttu;
- 3) tekstiloomet;
- 4) tekstide õigekeelsust.

EESTI KEELE AINEKAVA 5. KLASSILE (TUNDE NÄDALAS 3, KOKKU 105)

Läbivad teemad

Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad on: 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine, 2) keskkond ja jätkusuutlik areng, 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, 4) kultuuriline identiteet, 5) teabekeskond, 6) tehnoloogia ja innovatsioon, 7) tervis ja ohutus, 8) väärtused ja kõlblus.

Õpitulemused

Klassi lõpetamisel õpilane:

1) suuline ja kirjalik suhtlus

- valib juhendamise toel suhtluskanali;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;

2) teksti vastuvõtt

- loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi;
- valib juhendamise toel oma lugemisvara;

3) tekstiloomet

- jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);

4) õigekeelsus ja keelehoole

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi,
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;

- moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

Õppeaine: eesti keel, 5. klass, 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi

Teema/maht (tundi)	Õpitulemused (kohustuslike teemade kohta)	Metoodilised soovitused (jaotus kolmeks õppemeetodite rühmaks: frontaalne töö-F; koosõppimine-K; iseõppimine – I)	Soovitused lõimingu osas (jaotus kolmeks: üldpädevused (ka valdkonnapädevus) – ÜV; läbivad teemad – L; teised ained – T, kusjuures sulgudes tuuakse teema)	Soovitused hindamise osas (hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi)
Suuline ja kirjalik suhtlus				
*Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis. *Kasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse esitamine. *Suuline arvamused avaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. *Küsimustele vastamine, esitus ja tutvustus. *Väite põhjendamine. *Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine	*Oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida; *leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; *esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust	Õpetaja: *juhendab õpilasi dialoogi koostamisel, esitamisel, hinnangu andmisel ja arvamuse avaldamisel; *valib lugemiseks sobivad tekstid, suunab loetud tekstide põhjal arutelu; *annab õpilastele tuttava keskkonnaga seotud probleemülesande või sõnastab selle õpilastele tuttava teksti (nt kirjandusteose) põhjal, suunab leidma erinevaid ideid ja lahendusi; *selgitab argi- ja kirjakeele erinevusi, korrigeerib õpilaste keelekasutust; *tutvustab väitluse põhimõtteid, võimalusel viib läbi näidisväitluse;	Läbivad teemad Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada; eneseanalüüsiks vajaliku sõnavara kujundamine. Keskond ja jäkusuutlik areng. Tervis ja ohutus: taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Arengusuundumisi toetatakse teemakohaste tekstide, sh meediatextide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus:	Hindamisel lähtutakse kooli õppekava üldosas olevast hindamise korraldusest ja hindamise kriteeriumidest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnangutega.

		*leiab sobivad teemad ja korraldab väitluse rühmade vahel	Ühiskonna probleemide märkamine ja neile lahenduste otsimine.	
Teksti vastuvõtt				
*Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekteerimine. *Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. *Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne). *Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.	*tunneb õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; *loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; *valib juhendamise toel oma lugemisvara;	Õpetaja: *kasutab erinevaid aktiivõppe meetodeid (paaristöö, rühmatöö jm); *tutvustab erinevaid raamatuid ja trükiajakirjandust; *selgitab erinevate lugemistehnikate olemust ja valdamise vajalikkust; *juhendab tabelitest, skeemidelt, kaartidelt ja diagrammidelt teabe leidmist; *valib õpilasele eakohased tekstid, mille põhjal saab harjutada funktsionaalset lugemisoskust, koostab ülesanded, juhendab tööprotsessi; *juhendab teabe põhjal järelduste tegemist; *aitab õpilastel luua seoseid õpitu põhjal; õpetab ja juhendab kokkuvõtte kirjutamist, konspekteerimist	Kultuuriline identiteet: õpilastes kujuneb arusaam endast, teadmised oma juurtest, eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre); õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.	Hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (sh esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele; õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Hoiakutele (nt huvitatus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid.
Tekstiloome				

*Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine. *Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. *Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine. *Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. *Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. *Arutlemine. Probleemi nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.	*jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult; *vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; *esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande;	Õpetaja: *selgitab lühireferaadid/esitluse koostamise ja vormistamise reegleid; tutvustab privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetikat; *juhendab lühireferaadid/esitluse tegemisel, vormistamisel, ettekandmisel ja tagasiside andmisel; *leiab sobivad tekstid kirjelduse õpetamiseks, juhendab kirjeldava teksti lugemist ja kirjutamist; *juhendab ilukirjanduslike kirjelduste põhjal järelduste tegemist autori suhtumise kohta; *valib tekstid ümberjutustamise harjutamiseks; juhendab, kuidas huvitavalt jutustada; *tutvustab jutustava teksti koostamise etappe, teksti ülesehitust ja juhendab kirjutamist; *valib eakohased arutlevad tekstid ja tutvustab arutlust; *juhib arutelu klassis; juhendab põhjuse ja tagajärje seose leidmisel (video), oma seisukohtade	Tehnoloogia ja innovatsioon: õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi. Väärtused ja kõlblus: õpilaste kujundamine kõlblisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärtuste tegude ja hoiakute vastu. Läbivad teemad Kultuuri- ja väärtuspädevus: keel kui rahvuskultuuri kandja; keeleoskus kui inimese identiteedi tähtis osa; teadlik kriitiline suhtumine teabeallikatesse, sh meediasse.	

		põhjendamist; lühiarutluse kirjutamist		
Õigekeelsus ja keelehoole				
Üldteemad Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. Häälikuõpetus ja õigekiri *Tähestik. *Täis- ja kaashäälikud. *Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. *Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. *Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Sõnavaraõpetus *Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. *Sõnavara avardamine ja täpsustamine. *Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist). Vormiõpetus ja õigekiri *Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.	*tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust; *järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; *moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid, ja lihtsamaid liitlauseid; *rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates;	Õpetaja: *tutvustab eesti keele sugulaskeeli, juhendab kontuurkaardi täitmist sugulasrahvaste ja -keelte kohta; juhendab kontuurkaardi täitmist; *selgitab tähe ja hääliku erinevust; tutvustab häälikute jagunemist; õpetab häälikuühendi õigekirja, silbitamist ja poolitamist; *selgitab keele muutumist aja jooksul, uute sõnade tulemist keelde (tuletamine, liitsõnamoodustus, laenamine, uute sõnade loomine); *õpetab ja juhendab ÕSi ja teiste sõnaraamatute kasutamisel (nii paber- kui ka veebivarianti); *selgitab õpilastele sõnade jagunemist muutmisviisi järgi ja käändsõnaliike; *tutvustab ja õpetab eesti keele käändeid ja käänamist, käänete tähendust ja käänevormi	Sotsiaalne ja kodanikupädevus: õpilase maailmapildi avardamine; ettekujutuse loomine inimsuhetest, kaaslaste ideede tunnustamine ja teistega arvestamine; koostööoskuste kujundamine paaris- ja rühmatöö käigus; olusid arvestava eetilise suhtluse kujundamine suuliste ja kirjalike eri laadi ülesannete kaudu. Enesemääratlus-pädevus: Meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamine, seisukohavõtu ja lahenduste otsimine; positiivse minapildi loomine; õpilaste eripärade ja annete väljatoomine loovülesannete ja erinevate õpiolukordade kaudu. Õpipädevus: kuulamis- ja lugemisoskuse arendamine; eri liiki tekstide mõistmine; fakti ja arvamuse eristamine; teabe hankimine eri allikatest ja selle kriitiline kasutamine; eri liiki tekstide koostamine; oma arvamuse	

*Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis. *Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. *Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. *Ainsus ja mitmus. *Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Lauseõpetus ja õigekiri *Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. *Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. *Koondlause kasutamine tekstis. *Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. *Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine. Muud õigekirjateemad		valikut; tegusõnade pööramist, arvu, eitavat ja jaatavat kõnet, tegusõna oleviku ja minevikuvorme ning nende kasutamist; *selgitab lause mõistet, lausete jagunemist suhtluseesmärgi järgi, lauseliikmeid (alus ja öeldis), lause laiendamise vajadust; juhendab õpilasi lausete laiendamisel; *selgitab liht- ja liitlause (sh koondlause) mõistet, kirjavahemärkide kasutamist; *selgitab suure ja väikese algustähe kasutamist nimede ja nimetuste kirjutamisel.	kujundamine ja sõnastamine. Suhtluspädevus: suulise ja kirjaliku suhtluse oskuse kujundamine; suhtluspartneri arvestamine; sobiva käitumisviisi valimine. Ettevõtlikkus-pädevus: õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest. Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus: teabegraafika või muu visuaalse info lugemisoskuse arendamine; mõõtühikute teisendamise kaudu arvutusoskuse edendamine; teadusliku teabe eristamine ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust; tehnoloogiliste abivahendite kasutamine tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel. Lõiming teiste ainetega Matemaatika: eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus soodustab õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist; arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist; heade	

*Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.			õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamise eeldab, et ka matemaatikatundides töötatakse tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel. Loodusained: õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tekstitööd; õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi.	

Õpitulemused

Õpitulemused	Algtase / teadmine	Kesktase / rakendamine	Kõrgtase / arutlemine
Suuline ja kirjalik suhtlus			
leiad koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutad sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;	leiad koos partneri või rühmaga kindla tegevuskava alusel vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutad sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi juhendamise toel	koostad koos partneri või rühmaga vähese juhendamise abil tegevuskava ning leiad vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutad sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi	leiad koos partneri või rühmaga iseseisvalt koostatud tegevuskava alusel vastuseid erinevatele probleemülesannetele, kasutad sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi
esitad kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annad hinnanguid;	juhendamisel esitad kuuldu või loetu kohta küsimusi ning annad tugisõnade abil hinnanguid	enamasti esitad iseseisvalt kuuldu või loetu kohta küsimusi ning annad hinnanguid	esitad kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annad hinnanguid

Teksti vastuvõtt			
loed ja kuulad isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;	loed ja kuulad juhendamisel ja suunamisel isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste	loed ja kuulad mõningasel suunamisel isiklikust huvist ja õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste	loed omal algatusel isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste
rakendad tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi;	rakendad tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel kindla õpitud tegevusplaani alusel eri viise ja võimalusi, kasutad analoogiat	rakendad enamasti iseseisvalt tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel õpitud tegevuskava alusel eri viise ja võimalusi	rakendad iseseisvalt tuttavat ja võõrast liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi
valid juhendamise toel oma lugemisvara;	valid juhendamise toel jõukohase lugemisvara;	valid mõningase juhendamise toel oma lugemisvara	valid iseseisvalt ja enesele väljakutseid pakkuva lugemisvara
Tekstiloom			
jutustad, kirjeldad, arutled suuliselt ja kirjalikult, vormistad kirjalikud tekstid korrektselt;	jutustad, kirjeldad, arutled tugiskeemide alusel suuliselt ja kirjeldad ning jutustad kirjalikult, vormistad kirjalikud tekstid loetavalt, arvestad mõningate eksimustega õpitud nõudeid	jutustad, kirjeldad, arutled mõningase abiga suuliselt ja kirjalikult, vormistad kirjalikud tekstid enam-vähem nõuetekohaselt	jutustad, kirjeldad, arutled iseseisvalt suuliselt ja kirjalikult, vormistad kirjalikud tekstid nõuetekohaselt ja korrektselt
esined suuliselt (tervitad, võtad sõna, koostad ning pead lühikese ettekande ja kõne);	esined suuliselt (tervitad, võtad sõna, koostad ning pead lühikese ettekande kirjaliku abimaterjali või õpetaja toel, arvestad nõudeid vähemalt üldjoontes;	esined suuliselt (tervitad ja võtad sõna, koostad ja pead lühikese ettekande ja kõne, arvestad nõudeid mõningaste ebatäpsustega	esined suuliselt (tervitad, võtad sõna, koostad ning pead lühema ettekande ja kõne, arvestad nõudeid korrektselt
Õigekeelsus ja keelehoole			
moodustad ja kirjavahemärgistad lihtlauseid, sh koondlauseid;	moodustad ja kirjavahemärgistad tugiskeemide toel lihtlauseid, sh koondlauseid mõningaste	moodustad ja kirjavahemärgistad enam-vähem iseseisvalt lihtlauseid, sh koondlauseid	moodustad ja kirjavahemärgistad korrektselt ja iseseisvalt lihtlauseid, sh koondlauseid

	eksimustega, suunamisel iseseisvalt veaparanduseni jõudes	üksikute eksimustega ning iseseisvalt veaparanduseni jõudes	
rakendad omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.	juhendamisel suudad rakendada omandatud keeleteadmisi tekstiloomes	rakendad mõningaste eksimustega omandatud keeleteadmisi tekstiloomes	rakendad veatult omandatud keeleteadmisi tekstiloomes

EESTI KEELE AINEKAVA 6. KLASSILE (NÄDALAS TUNDE 3, KOKKU 105)

Läbivad teemad

Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad on: 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine, 2) keskkond ja jätkusuutlik areng, 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, 4) kultuuriline identiteet, 5) teabekeskond, 6) tehnoloogia ja innovatsioon, 7) tervis ja ohutus, 8) väärtused ja kõlblus.

Õpitulemused klassi lõpetamisel:

- 1) suhtleb eesmärgipäraselt ning valib kontekstile vastava suhtluskanali;
- 2) oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet ning anda hinnangut nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) tunneb põhilisi tekstiliike ning oskab õpi- ja elutarbelisi tekste eesmärgipäraselt kasutada;
- 4) oskab luua õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada;
- 5) tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise põhietappe ning oskab neid rakendada;
- 6) tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- 7) oskab kasutada ÕSi ja teisi õigekeelsusallikaid.

1.Suuline ja kirjalik suhtlus

- valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;
- võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

2.Teksti vastuvõtt

- tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise võimalusi;
- loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;
- kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

3.Tekstiloome

- leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist;
- tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe;

- tunneb kirjutamise põhietappe;
- jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme;
- avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades.

4. Õigekeelsus ja keelehoole

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.

Teema/maht (tundi)	Õpitulemused (kohustuslike teemade kohta)	Metoodilised soovitused (jaotus kolmeks õppemeetodite rühmaks: frontaalne töö-F; koosõppimine-K; iseõppimine – I)	Soovitused lõimingu osas (jaotus kolmeks: üldpädevused (ka valdkonnapädevus) – ÜV; läbivad teemad – L; teised ained – T, kusjuures sulgudes tuuakse teema)	Soovitused hindamise osas (hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi)
Suuline ja kirjalik suhtlus				
*Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg. *Kaaslase täiendamine ja parandamine. *Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine. *Klassivestlus, diskussioon.	Õpilane: *valib juhendamise toel suhtluskanali; *peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust; *võtab loetut ja kuuldot lühidalt kokku nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis.	Õpetaja: *arutab klassis koos õpilastega suhtlemise etiketi teemal: kuidas suhelda avalikus suhtlusolukorras, kuidas isiklikus; samuti sobivat keelekasutusest ametlikus ja tava-suhtluses; valib eakohased situatsioonid ja juhendab õpilasi rollimängudes; *tutvustab telefoni- ja mobiilisuhtluse etiketti; juhendab õpilasi telefoni- või	Läbivad teemad Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada; eneseanalüüsiks	Hindamisel lähtutakse kooli õppekava üldosas olevast hindamise korraldusest ja hindamise kriteeriumidest.

*Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine. *Suhtlemine virtuaalkeskonnas: eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus. *E-kiri.	*leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; *esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust; *oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda	mobiilivestluseks dialoogi koostamisel, esitamisel, kaaslaste esituse tagasisidestamisel ja hinnangu andmisel; *tutvustab õpilastele tavakirja ja e-kirja ülesehitust ja osasid, ümbriku vormistamist; arutab õpilastega mõlema eeliste ja keelekasutusvõimaluste üle; suunab arvamuse avaldamist ja juhendab kirjade kirjutamist; *teavitab ohtudest virtuaalkeskonnas suhtlemisel (video); arutab õpilastega internetiohutuse teemal; *valib sobivad probleemsituatsioonid; suunab klassivestlust; diskussiooni;	vajaliku sõnavara kujundamine. Keskkond ja jäkusuutlik areng. Tervis ja ohutus: taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Arengusuundumisi toetatakse teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: Ühiskonna probleemide märkamine ja neile lahenduste otsimine.	Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnetega.
Teksti vastuvõtt				
*Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. *Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri. *Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam. *Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.	Õpilane: *tunneb õpitud tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi; *loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; *võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja avaldab arvamust ning teeb tekstist lühikokkuvõtte;	Õpetaja: *tutvustab õpilastele raadio- ja telesaadete erinevusi, peamiste ajakirjandusžanrite tunnuseid; *juhendab tööd eriliigiliste tekstidega; *tutvustab reklaamide mõjutusvõtteid; suunab arutelu eakohastel päevakajalistel teemadel	Kultuuriline identiteet: õpilastes kujuneb arusaam endast, teadmine oma juurtest, eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre); õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest	Hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (sh esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust

*Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast andmete kirjapanek ja seoste esiletoomine	kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid		ühisosast Tehnoloogia ja innovatsioon: õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi. Väärtused ja kõlblus: õpilaste kujundamine kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärtuste tegude ja hoiakute vastu. Läbivad teemad Kultuuri- ja väärtuspädevus: keel kui rahvuskultuuri kandja; keeleoskus kui inimese identiteedi tähtis osa; teadlik kriitiline suhtumine teabeallikatesse, sh meediasse.	ainekavades taotletavatele õpitulemustele; õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandi te arengut. Hoiakutele (nt huvitatus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid
Tekstiloomed				
*Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine. * Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand.	Õpilane: * leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku teavet; * tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; * kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju; * avaldab viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja	Õpetaja: * tutvustab eeltöö variante: mõistekaart, kava, ajurünnak, sh seda, kuidas valida sobivad märksõnu; juhendab erinevate võimaluste rakendamist. * tutvustab kirjandi ülesehitust ning juhendab näidiskirjandi analüüsimisel; * valib pildi, skeemi, diagrammi või tabeliga alusteksti, et õpilastel oleks võimalus leida ja sõnastada selle põhjal probleem;	Sotsiaalne ja kodanikupädevus: õpilase maailmapildi avardamine; ettekujutuse loomine inimsuhetest, kaaslaste ideede tunnustamine ja teistega arvestamine; koostööoskuste kujundamine paaris- ja rühmatöö käigus; olusid arvestava eetilise suhtluse kujundamine suuliste	

*Oma vigade leidmine ja parandamine. *Lisateabe otsimine. *Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. *Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus. *Erinevatest allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest. *Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. *Fakt ja arvamus. *Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega. *Kiri, ümbriku vormistamine.	seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; *kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid ;	*selgitab kirjutamise protsessi, korraldab kirjandite vahetamise ja selgitab, kuidas ja mille kohta anda tagasisidet. *tutvustab kirja kirjutamise ja ümbriku vormistamise reegleid; *juhendab teatmeteosest ja/või internetist info otsimisel, erinevatest allikatest pärit info võrdlemisel ja lühietekande tegemisel; valib selleks sobivad valdkonnad ja teemad; suunab õpilasi järgima privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetikat;	ja kirjalike eri laadi ülesannete kaudu. Enesemääratlus-pädevus: Meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamine, seisukohavõtu ja lahenduste otsimine; positiivse minapildi loomine; õpilaste eripärade ja annete väljatoomine loovülesannete ja erinevate õpiolukordade kaudu. Õpipädevus: kuulamis- ja lugemisoskuse arendamine; eri liiki tekstide mõistmine; fakti ja arvamuse eristamine; teabe hankimine eri allikatest ja selle kriitiline kasutamine; eri liiki tekstide koostamine; oma arvamuse kujundamine ja sõnastamine	
Õigekeelsus ja keelehoole				
Üldteemad *Kirjakeel, argikeel ja murdekeel. Häälikuõpetus ja õigekiri *g, b, d s-i kõrval. h õigekiri. I ja j õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). gi- ja ki-liite õigekiri. *Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. *f-i ja š õigekiri.	Õpilane: *tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpuhte ja lihtvormide kasutust, järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; *moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; *oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna	Õpetaja: *kasutab riiklikule õppekavale vastavaid õppematerjale, samuti veebimaterjale; *kasutab erinevaid aktiivõppe meetodeid (paaris- ja rühmatöö); *suunab kasutama digivahendeid ja sõnaraamatuid; *juhendab info otsimisel erinevatest allikatest; *laseb õpilastel kuulata helifaile suulise keele kohta, samuti murdekeelseid raadiosaateid;	Suhtluspädevus: suulise ja kirjaliku suhtluse oskuse kujundamine; suhtluspartneri arvestamine; sobiva käitumisviisi valimine. Ettevõtlikkus-pädevus: õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.	

*Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. *Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). *Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka internetivariandist). Sõnavaraõpetus *Kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. *Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine. *Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. *Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi. *Liitsõna ja liitega sõna erinevused. *Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist). Vormiõpetus ja õigekiri *Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. *Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. lik- ja ne-liiteliste omadussõnade käänamine ja õigekiri. Omadussõnade	tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; *rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates.	*suunab kasutama sõnastikke, sõnaraamatuid, teatmeteoseid jm; *tutvustab kokku- ja lahkukirjutamise põhimõtteid ja olulisemaid reegleid; annab lahendada ülesandeid keelendite kokku või lahku kirjutamise otsustamiseks; *selgitab liht- ja liitlausete kirjavahemärgistamise reegleid, toob näiteid; *tuletab õpilastele meelde varem õpitud otsekõne kirjavahemärgistamise reeglid; annab harjutamiseks vastavad ülesanded; *selgitab suure ja väikese algustähe kasutamist nimede, nimetuste ja pealkirjade kirjutamisel; *tutvustab lühendite kasutamise tavasid ja õigekirja; *õpetab võrdlusastmeid ja nende moodustamist; *juhendab harjutamisel ja tööülesannete lahendamisel; *suunab kasutama digivahendeid jpm.	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus: teabegraafika või muu visuaalse info lugemisoskuse arendamine; mõõtühikute teisendamise kaudu arvutusoskuse edendamine; teadusliku teabe eristamine ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust; tehnoloogiliste abivahendite kasutamine tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel. Lõiming teiste ainetega Matemaatika: eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus soodustab õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist; arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist; heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamine eeldab, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel. Loodusained: õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tekstitööd; õpilane peab õppima õigesti kirjutama	

võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (ne- ja line-liitelised omadussõnad). *Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. *Asesõnade käänamine ja kasutamine. *Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks. Lauseõpetus ja õigekiri *Liitlause. Liitlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. *Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel.			kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Sotsiaalaineid: keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; Neid kinnistatakse konkreetsete näidete põhjal ajaloo- ja ühiskonnatundides. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiõpetajaga. Tehnoloogia: tehnoloogia rakendamisega kaasnevate võimaluste ja ohtude hindamine; tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõuete järgimine.	

*Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. *Üte ja selle kirjavahemärgid. Muud õigekirja teemad *Algustäheõigekiri: ajaloo sündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad. *Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.				

Õpitulemused

Õpitulemused	Algtase / teadmine	Kesktase / rakendamine	Kõrgtase / arutlemine
Suuline ja kirjalik suhtlus			
valid sobiva suhtluskanali; pead sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust;	valid juhendamise toel suhtluskanali; pead sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust;	valid koos klassikaaslasega või vähese juhendamisega sobiva suhtluskanali; pead sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust;	valid sobiva suhtluskanali; pead sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust;
võtad loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.	kasutad abivahendeid nii loetu kui kuuldu lühidaks kokku võtmiseks nii suulises kui ka kirjalikus vormis.	vähese juhendamisega oskad nii loetu kui kuuldu lühidalt kokku võtta nii suulises kui ka kirjalikus vormis.	võtad loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

leiad koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi.	suudad juhendamisel leida vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi.	leiad koos klassikaaslasega või vähese juhendamisega vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi.	leiad koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi.
Teksti vastuvõtt			
tunned tavalisi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi;	loed ja kuulad juhendamisel ja suunamisel isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;	loed ja kuulad mõningasel suunamisel isiklikust huvist ja õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste,	loed omal algatusel isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
võrdled tekste omavahel, esitad küsimusi ja arvamusi ning teed lühikokkuvõtte;	kasutad abi tekstide võrdlemisel, küsimuste esitamisel ning lühikokkuvõtte tegemisel.	enamasti suudad tekste omavahel võrrelda, esitad küsimusi ja arvamusi ning teed lühikokkuvõtte.	võrdled tekste omavahel, esitad küsimusi ja arvamusi ning teed lühikokkuvõtte;
kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid tekstide tõlgendamisel ja seostamisel.	kasutad abi omandatud keele- ja tekstimõistete tekstide tõlgendamisel ja seostamisel.	vähesel määral kasutad abi omandatud keele- ja tekstimõistete tekstide tõlgendamisel ja seostamisel.	kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid tekstide tõlgendamisel ja seostamisel.
Tekstiloom			
leiad juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist;	jutustad, kirjeldad, arutled tugiskeemide alusel suuliselt ja kirjeldad ning jutustad kirjalikult, vormistad kirjalikud tekstid loetavalt, arvestades mõningate eksimustega õpitud nõudeid;	jutustad, kirjeldad, arutled mõningase abiga suuliselt ja kirjalikult, vormistad kirjalikud tekstid enam-vähem nõuetekohaselt;	jutustad, kirjeldad, arutled iseseisvalt suuliselt ja kirjalikult, vormistad kirjalikud tekstid nõuetekohaselt ja korrektselt;
tunned esinemise ettevalmistuse põhietappe;	esined suuliselt (tervitad, võtad sõna, koostad ning pead lühikese ettekande kirjaliku abimaterjali	esined suuliselt (tervitad ja võtad sõna, koostad ja pead lühikese ettekande ja kõne, arvestades	esined suuliselt (tervitad, võtad sõna, koostad ning pead lühema ettekande ja kõne, arvestades

	või õpetaja toel, arvestades nõudeid vähemalt üldjoontes;	nõudeid mõningaste ebatäpsustega;	nõudeid korrektselt ning originaalse vaatenurga kaudu;
tunned kirjutamisprotsessi põhietappe;	vajad tuge ja abivahendeid kirjutamisprotsessi põhietappide täitmisel	vajad mõningast tuge kirjutamisprotsessi põhietappide täitmisel	tunned kirjutamisprotsessi põhietappe
kirjutad eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskad leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme;	abiga suudad kirjutada eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskad leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme	mõningase abiga suudad kirjutada eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskad leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme	kirjutad eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskad leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme
avaldad viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;	suunamise toel avaldad viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis	mõningase suunamise toel avaldad viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis	avaldad viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis
kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ja seostades	juhendamise abil kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ja seostades	mõningase juhendamise abil kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ja seostades	kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ja seostades
Õigekeelsus ja keelehoole			
tunned eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust, järgid eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;	abiga tunned eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust, vajad tuge eesti õigekirja põhireeglite järgimisel	aeg-ajalt vajad abi eesti õigekirja põhireeglite järgimisel, sõnaliikide tundmisel ja kasutamisel	tunned eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust, järgid eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid
moodustad ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;	moodustad ja kirjavahemärgistad tugiskeemide toel lihtlauseid, sh koondlauseid mõningaste	enamasti moodustad ja kirjavahemärgistad lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid veatult	moodustad ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid

	eksimustega, suunamisel iseseisvalt veaparanduseni jõudes		
leiad ja kontrollid „Eesti õigekeelsus-sõnaraamatust“ sõna tähendust ja õigekirja;	juhendamisel leiad ja kontrollid „Eesti õigekeelsus-sõnaraamatust“ sõna tähendust ja õigekirja	enamasti leiad ja kontrollid „Eesti õigekeelsus-sõnaraamatust“ sõna tähendust ja õigekirja veatult	leiad ja kontrollid „Eesti õigekeelsus-sõnaraamatust“ sõna tähendust ja õigekirja
tunned ära õpitud tekstiliigi;	juhendamise toel tunned ära õpitud tekstiliigi	aeg-ajalt eksid õpitud tekstiliigi ära tundmisel	tunned ära õpitud tekstiliigi
rakendad omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates	rakendad eksimustega omandatud keeleteadmisi tekstiloomes	rakendad mõningaste eksimustega omandatud keeleteadmisi tekstiloomes	rakendad omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates

EESTI KEELE AINEKAVA 7. KLASSILE (NÄDALAS TUNDE 3, KOKKU 105)

Läbivad teemad

Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad on:

- 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;
- 2) keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;
- 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatusel tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
- 4) kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
- 5) teabekeskond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi;
- 6) tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
- 7) tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
- 8) väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpitulemused

Klassi lõpetamisel õpilane:

1) suuline ja kirjalik suhtlus

- oskab valida suhtluskanalit; peab asjalikku kirja- ja meilivahetust;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
- võtab loetut ja kuuldu eesmärgipäraselt kokku ja vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis;

2) teksti vastuvõtt

- seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
- reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel;

3) tekstiloome

- põhjendab ja avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades;
- oskab ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); vormistab tekstid korrektselt;

4) õigekeelsus ja keelehoole

- eristab kirjakeelt argikeelest;
- teab eesti keele murdeid;
- järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest;
- teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates;
- teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni;
- kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.

Teema/maht (tundi)	Õpitulemused (kohustuslike teemade kohta)	Metoodilised soovitusused (jaotus kolmeks õppemeetodite rühmaks: frontaalne töö-F; koosõppimine-K; iseõppimine – I)	Soovitused lõimingu osas (jaotus kolmeks: üldpädevused (ka valdkonnapädevus) – ÜV; läbivad teemad – L; teised ained – T, kusjuures sulgudes tuuakse teema)	Soovitused hindamise osas (hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi)
Suuline ja kirjalik suhtlus				
*Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Telefonivestlus. *Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslaste õeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslaste tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. *Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik.	Õpilane: *oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse; *esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; *oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta; *oskab nii suhtlust kui ka teemasid algetada, arendada, tõrjuda ja katkestada; *oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi	Õpetaja: *tutvustab suhtlusolukordi, selle osasid ja suulise suhtlemise tavasid: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine; *räägib suulise ja kirjaliku teksti erinevustest; suunab klassiarutelu suulise keelekasutuse teemal (sotsiaalvõrgustikes suhtlemine, parasiitsõnade kasutamine, slängi kasutamine jmt); *viib läbi rollimängud erinevates suhtlusolukordades osalemise ja vastava keelekasutuse kohta (nt vestlus sõbraga erinevatel teemadel; pöördumine kooli sekretäri poole sooviga saada uus õpilaspilet vmt); *annab ülesandeid, kus argikeelne tekst on vaja muuta kirjakeelseks, arvestades	Läbivad teemad Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada; eneseanalüüsiks vajaliku sõnavara kujundamine. Keskond ja jäkusuutlik areng. Tervis ja ohutus: taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Arengusuundumisi toetatakse teemakohaste tekstide, sh meediatextide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: Ühiskonna probleemide märkamise ja neile lahenduste	Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele, arvestades õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandi te arengut. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või

Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. *Keeleviisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine		suhtlusolukorda; juhendab ülesande täitmisel; *annab õpilastele eakohaseid probleemülesandeid rühmaaruteludeks või sõnastab selle õpilastele tuttava teksti (nt kirjandusteose) põhjal, suunab leidma erinevaid ideid ja lahendusi, väljendama oma arvamust; esitama küsimusi, tegema kokkuvõtet kuuldust; *tutvustab väitlust ja väitluse reegleid; selgitab, kuidas oma seisukohta kaitsta, argumentidega põhjendada, korraldab lihtsamat laadi väitluse õpilastele jõukohasel teemal (koolis tuleb kehtestada koolivorm; kehalise kasvatus tunnid peaksid olema vabatahtlikud; põhikoolis ei ole vaja hindeid jmt); *õpetab, kuidas kirjutada ametlikku meili; annab õpilastele ülesande kirjutada meil (näiteks: teatada koolist puudumisest võistlustel osalemise pärast; paluda pikendust projektitöö esitamiseks seoses laulukonkursil osalemisega jmt);	otsimine. Kultuuriline identiteet: õpilastes kujuneb arusaam endast, teadmine oma juurtest, eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre); õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast. Tehnoloogia ja innovatsioon: õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi. Väärtused ja kõlblus: õpilaste kujundamine kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi; kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärtuste tegude ja hoiakute vastu.	numbriliste hinnetega.. Hoiakutele (nt huvitatus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid.
Teksti vastuvõtt				

*Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. *Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järeltöötamine. *Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. *Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. *Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. *Meediatekstide põhiliigid ja tunnused: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri. Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri. Peamised keelelised	Õpilane: *tunneb peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; *loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; *teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; *suudab kasutatud keelevahendite kohta järeltöötusi teha ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; *seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; *oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; *suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokkuvõtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada; *kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, seoste loomisel ning tekstile reageerides.	Õpetaja: *suunab õpilased lugema erinevaid tekste nii õppekirjandusest, veebist kui ka töölehtedelt; *juhendab küsimuste tekkimisel, tekstide analüüsimisel; *suunab küsimuste abil pilte analüüsima, eeskuju pakuvad töölehed Koolielu portaalist *tutvustab meediatekstide põhiliike ja tunnuseid, tänapäeva meediakanaleid; *annab õpilastele ülesandeks (töölehte, õpiku põhjal) vastata küsimustele uudise eesmärgi, ülesehituse, pealkirjade jm kohta; juhendab ajalehe või veebiuudise analüüsimisel; *käsitleb arvamusloo olemust, ülesehitust, temaatikat; annab miniülevaate huvitavamatest päevakajalistest arvamislugudest; *arutleb õpilastega meedia olemuse ja eesmärkide üle, mis on ja mille järgi tunda ära kvaliteetajakirjandust ja meelelahutuslikku meediat; *tuletab õpilastele meelde fakti ja arvamuse eristamise olulisust; annab ülesande, kus on vaja fakti ja arvamust	Läbivad teemad Kultuuri- ja väärtuspädevus: keel kui rahvuskultuuri kandja; keeleoskus kui inimese identiteedi tähtis osa; teadlik kriitiline suhtumine teabeallikatesse, sh meediasse Sotsiaalne ja kodanikupädevus: õpilase maailmapildi avardamine; ettekujutuse loomine inimsuhetest, kaaslaste ideede tunnustamine ja teistega arvestamine; koostööskuste kujundamine paaris- ja rühmatöö käigus; olusid arvestava eetilise suhtluse kujundamine suuliste ja kirjalike eri laadi ülesannete kaudu. Enesemääratlus-pädevus: Meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamine, seisukohavõtu ja lahenduste otsimine; positiivse minapildi loomine; õpilaste eripärade ja annete väljatoomine loovülesannete ja erinevate õpiolukordade kaudu. Õpipädevus: kuulamis- ja lugemisoskuse arendamine; eri liiki tekstide mõistmine; fakti ja arvamuse eristamine; teabe hankimine eri allikatest ja selle kriitiline kasutamine; eri liiki tekstide	

mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine. Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Põhilised meediakanalid. Televisioon ning raadio: avalik-õiguslikud ja erakanalid. Meediaetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused. Avalik ja varjatud mõjutamine		eristada või leida tekstist nii fakte kui ka arvamusi; *tutvustab televisiooni- ja raadiosaadete ülesandeid ja eesmärke; selgitab avalik-õigusliku ja erakanali erinevust; arutleb õpilastega raadio kuulamise ja teleri vaatamise üle; juhendab raadio-/telesaate kuulamisel/vaatamisel ja analüüsimisel	koostamine; oma arvamuse kujundamine ja sõnastamine.	
Tekstiloome				
*Teabe leidmine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. *Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. *Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine. Ettekande koostamine ning esitamine. *Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudise	Õpilane: *leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; *tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmitumise etappe; *oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); *oskab eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste (referaat, kirjand, kommentaar, arvamused, elulugu, avaldus, seletuskiri) korrektselt vormistada ning suuliselt esitada; *seostab oma kirjutise ja esinemise	Õpetaja: *annab juhiseid kirja ja e-kirja kirjutamiseks; juhendab kirjutamist; aitab vormistada ümbrikku; *analüüsib koos õpilastega päevalehtedes uudiseid, nende pealkirju; juhendab uudise kirjutamisel ja pealkirjastamisel; *tutvustab intervjuud kui ajakirjandusžanri, selgitab intervjuu ülesehitust, ettevalmistamist, läbiviimist, toimetamist, esitamist jmt; koostöös haridustehnoloogi	Suhtluspädevus: suulise ja kirjaliku suhtluse oskuse kujundamine; suhtluspartneri arvestamine; sobiva käitumisviisi valimine. Ettevõtlikkus-pädevus: õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest. Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus: teabegraafika või muu visuaalse info lugemisoskuse arendamine; mõõtühikute teisendamise kaudu	

pealkirjastamine. *Intervjuu tegemine: valmistamine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. *Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine. *Teksti liigendamine. Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, põhjendus, järeldus. Teksti sidusus. *Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. *Suhtluseesmärkide kaudu sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. *Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid. *Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötluse põhimõtted	sündmuse või toiminguga, vahendab kuulud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale; *põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; *oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades	ja/või arvutiõpetuse õpetajaga saab intervjuu võtta videosse ning hiljem klassis esitada ja analüüsida; *koostab tööjuhendi ja annab ülesande intervjuu tegemiseks klassikaaslasega või täiskasvanuga; *arutleb õpilastega päevakajalise probleemi üle (saab ülevaate õpilaste seisukohtadest); suunab põhjenduste leidmisel; juhendab arvamuse kirjutamisel; *tuletab õpilastele meelde ja õpetab, kuidas vormistada kirjalikke töid, tutvustab/kordab üle teksti arvutitöötluse põhimõtted.	arvutusoskuse edendamine; teadusliku teabe eristamine ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust; tehnoloogiliste abivahendite kasutamine tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel	

Õigekeelsus ja keelehoole			
Üldteemad *Kirjakeel ja kõnekeel. Eesti keele erikujud (vastavalt kooli asukohale ja/või õpilase päritolule). *Oskussõnavara. *Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega. *Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased internetiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja, õigehäälduse, õige muutmiseviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks. Häälikuõpetus ja õigekiri *Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. *Silbitamine, pikk ja lühike silp. Poolitamine, sealhulgas võõrsõnad ja nimed. *Õige hääldus: rõhk ja välde. Välte ja õigekirja seosed. *Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekiri. Õigekeelsussõnaraamatust (nii interneti- kui ka	Õpilane: *väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest ning tajub eesti keele eripära, suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; *järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; *tuleb eesti kirjakeelega toime tavasuhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides; *teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni, tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid; *teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni, kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust; *teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest; teab eesti kirjakeele arengu etappe ja eesti keele murdeid	Üldteemade käsitlemisel õpetaja: *kasutab erinevaid aktiivõppemeetodeid, toob tundidesse vaheldust digivahendite eesmärgipärase kasutamiseiga; *arutleb õpilastega kirja- ja kõnekeele kasutamise üle erinevates valdkondades; annab tööülesande, kõnekeelsete sõnade äratundmiseks, kõnekeelse sõnastuse muutmiseks kirjakeelseks; *teeb esitluse Eesti murrete kohta; kasutab murrete eripära väljatoomiseks salvestusi; *kasutab nii kirja- kui murdekeelseid tekste, heli- ja videomaterjale; *tutvustab oskussõnavara tähendust, toob võrdlevalt näiteid üldsõnade ja oskussõnade kohta. Hääliku-, sõnavara-, vormiõpetuse ja õigekirja teemade käsitlemisel õpetaja: *tuletab õpilastele meelde II kooliastmes õpitut, aitab luua seoseid uuega;	Lõiming teiste ainetega Matemaatika: eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus soodustab õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist; arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist; heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamine eeldab, et ka matemaatikatundides töötatakse tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel. Loodusained: õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tekstitööd; õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Sotsiaalseid: keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; Neid kinnistatakse konkreetsete näidete põhjal ajaloo- ja ühiskonnatundides. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha

raamatuvariandist) õigekirja ning õige häälduse kontrollimine. Sõnavaraõpetus *Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine: sünonüümide tähendusvarjundid, homonüümid ja veahtlikud paronüümid. *Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving. *Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited. Vormiõpetus ja õigekiri *Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus-, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses. *Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamise lauses. Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid; õige pöördevormi leidmine õigekeelsussõnaraamatust. Vormimoodustus tüüpsõna		*selgitab reegleid, toob näiteid; juhhib tähelepanu eranditele; *seletab uusi mõisteid; *juhendab harjutamisel ja tööülesannete lahendamisel; *arutleb õpilastega erinevatel teemadel, mis tulenevad alustekstidest või tekstiloomeks väljapakutust; *suunab kasutama sõnastikke, sõnaraamatuid, teatmeteoseid jm; *suunab otsima infot erinevatest allikatest (õpik, veebimaterjalid, sõnaraamatud jmt); *juhendab esitluste, ettekannete tegemisel; *annab juhtnööre rühma- ja paaristööks; *suunab ja annab näpunäiteid tekstide koostamisel ja õpitu kasutamisel; *juhendab teemakohaste ülesannete koostamisel; *viib läbi projektitöid; *laseb õpilastele analüüsida oma ja kaaslaste töid; otsustab, kuidas õpilased oma töö kohta tagasisidet saavad	koostöös kunstiõpetajaga. Tehnoloogia: tehnoloogia rakendamise kaasnemate võimaluste ja ohtude hindamine; tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõuete järgimine.	

eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendtegusõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine. *Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veaohtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus: veaohtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed: veaohtlikud sõnad. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. *Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad. *Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Lauseõpetus ja õigekiri *Lause. Lause suhtluseesmärgid. *Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Liitlause osalause ühendamise võimalused; *Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat. Muud õigekirjateemad *Algustäheõigekiri Arvuti keelekorrektori kasutamine		(ettelugemine kaaslasele, rühmas, klassis) *suunab kasutama digivahendeid; tutvustab veebipõhiseid ühiskirjutamise vahendeid (nt <i>TitanPadi</i> https://titanpad.com/) *parandab õpilaste keelekasutust nii suulises kui ka kirjalikus tekstis; *suunab õpilasi aktiivselt kaasa mõtlema ja ülesandeid täitma, samuti iseseisvalt töötama; *juhendab hinnangu andmisel kaaslase ja ka oma tööle		

Õpitulemused

Õpitulemused	Algtase/teadmine	Keskase/rakendamine	Kõrgtase/arutlemine
Suuline ja kirjalik suhtlus			
oskad valida suhtluskanalit; pead asjalikku kirja- ja meilivahetust;	teed suhtluskanalite vahet, kuid esineb eksimusi kirja- ja kõnestiili valikul	oskad valida suhtluskanalit, esineb üksikuid eksimusi viisaka ja ametliku kõne- ja kirjastiili valikul	oskad kasutada viisakat ja ametlikku kõne- ja kirjastiili vastavate suhtluskanalite puhul
esitad kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teed kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annad hinnanguid;	esitad kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teed kuuldu ja loetu põhjal nõrgalt seostatud järeldusi ning annad lihtsustatud hinnanguid	enamasti esitad kuuldu ja loetu kohta küsimusi, suudad teha kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning anda hinnanguid	esitad kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teed kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annad hinnanguid
võtad loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ja vahendad nii suulises kui ka kirjalikus vormis;	võtad loetut ja kuuldut enam-vähem eesmärgipäraselt ja vähese üldistustasemega kokku ning vahendad napolisõnaliselt ja vigadega nii suulises kui ka kirjalikus vormis	võtad enamasti loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ja vahendad väheste eksimustega nii suulises kui ka kirjalikus vormis	võtad loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ja vahendad nii suulises kui ka kirjalikus vormis
Teksti vastuvõtt			
seostad omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;	seostad osaliselt teksti pildilise teabega (foto, joonis, skeem jms), esineb eksimusi.	seostad enam-vähem korrektselt ja loogiliselt teksti pildilise teabega (foto, joonis, skeem jms)	seostad täpselt ja korrektselt teksti pildilise teabega (foto, joonis, skeem jms)
reageerid tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdled tekste omavahel, selgitad arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendad ja võtad kokku, kommenteerid, esitad vastuväiteid, lood	reageerid tekstidele üldjoontes eesmärgistatult nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdled tekste suunavate küsimuste abil, leiad iseseisvalt arusaamatuks jäänut, esitad konkreetseid küsimusi, vahendad	reageerid tekstidele valdavalt sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdled õpetaja poolt esitatud tekste omavahel, leiad suunamisel vastuseid arusaamatuks jäänule, esitad asjakohaseid küsimusi,	reageerid tekstidele sihipäraselt ja loovalt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: leiad võrdlemiseks sobivaid tekste ja oskad leida vastuseid arusaamatuks jäävale, esitad loogilisi küsimusi, võtad

tõlgendusi ja esitad arvamusi ning seostad teksti oma kogemuse ja mõtetega;	ja võtad kokku mõningate raskustega, kommenteerid vähe, esitad mõne üksiku vastuväite, seoseid lood suunavate küsimuste abil	võtad enamvähem üldistades kokku, kommenteeris ja esitad mõne vastuväite, lood õpetaja abil tõlgendusi, esitad arvamusi ja seostad teksti oma kogemusega	üldistades kokku, kommenteerid argumenteerides, lood erinevaid ja uudseid tõlgendusi, esitad arvamusi ja seostad teksti oma ning teiste kogemuste ja mõtetega.
kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel;	kasutad eksimustega ja piiratult omandatud keele ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja sellele reageerimisel	kasutad üldjoontes loogiliselt omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja sellele reageerimisel	kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel
Tekstiloome			
põhjendad ja avaldad viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;	põhjendad osaliselt ja avaldad viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis	põhjendad üldjoontes ja viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis	põhjendad ja avaldad viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis
kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades;	kasutad ühekülgselt ja eksimustega omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades	kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid üksikutel juhtudel eksides nii teksti luues kui ka seostades	kasutad korrektselt omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades
oskad ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); vormistad tekstid korrektselt;	oskad üldjoontes ette valmistada, enam-vähem kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); vormistad tekstid loetavalt, esineb kirjavigu	oskad ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); vormistad tekstid korrektselt, mõningate kirjavigadega	oskad ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav, arutlev); vormistad tekstid korrektselt
Õigekeelsus ja keelehoole			
eristad kirjakeelt argikeelest;	üldjuhul eristad kirjakeelt argikeelest	eristad kirjakeelt argikeelest ja üldjoontes valdad korrektset kirjakeelt	eristad kirjakeelt argikeelest ja valdad korrektset kirjakeelt

tead eesti keele murdeid; järgid eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;	tead üldjoontes eesti keele murdeid; tead eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskad kasutada, kuid esineb eksimusi ja väärkasutust	tead eesti keele murdeid ja saad aru üldlevinud kasutusega murdekeelsest tekstist; tead eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskad kasutada, kuid esineb väheseid eksimusi ja väärkasutust	tead eesti keele murdeid ja nende põhijooni; saad aru üldlevinud kasutusega murdekeelsest tekstist; tead eesti õigekirja aluseid, järgid ja kasutad neid korrektselt
Oskad õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest, sõna ja käsiraamatutest;	oskad suunamisel õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest	oskad õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest	oskad õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest otstarbekalt ja kiiresti
tead eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja vormimoodustuse põhimõtteid;	tead üldjoontes eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja vormiõpetuse põhimõtteid	tead eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja vorme ning kasutad neid teadmisi enamasti keelereeglite omandamisel	tead eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning kasutad iseseisvalt neid teadmisi keelereeglite omandamisel
rakendad omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates;	rakendad piiratud ulatuses omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates	rakendad omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates, kuid esineb üksikuid eksimusi ja/või puudujääke	rakendad teadlikult ja järjepidevalt omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates
tead õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni;	tead õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni, tuginedes abivahendile	tead ja oskad üldjoontes kasutada õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni teksti luues	tead ning kasutad otstarbekalt ja õigesti õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni teksti loomisel
kasutad tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust;	kasutad tekstide koostamisel üldjoontes tavakohast ülesehitust ja vormistust	kasutab tekstide koostamisel valdavalt tavakohast ülesehitust ja vormistust	kasutab tekstide koostamisel korrektselt ja püsivalt tavakohast ülesehitust ja vormistust

EESTI KEELE AINEKAVA 8. KLASSILE (TUNDE NÄDALAS 2, KOKKU 70)

Läbivad teemad

Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad on: 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine, 2) keskkond ja jätkusuutlik areng, 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, 4) kultuuriline identiteet, 5) teabekeskond, 6) tehnoloogia ja innovatsioon, 7) tervis ja ohutus, 8) väärtused ja kõlblus.

Õpitulemused

Klassi lõpetamisel õpilane:

1) suuline ja kirjalik suhtlus

- peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlustusi;
- käsitleb koos partneri või rühmaga sihivõrre eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid;
- väljendab oma seisukohti ja sõnastab vajadusel oma eriarvamuse; teeb ettepanekuid, esitab omapoolseid põhjendusi, annab vajadusel lisateavet;

2) teksti vastuvõtt

- orienteerub tekstimaailmas: tunneb olulisi tekstiliike (peamisi tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamižanreid), nende põhijooni ja kasutusvõimalusi;
- teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast liigist ja autorist;
- eristab tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamtekstide stiile üks teisest, argisuhtluse ja ilukirjanduse stiilist;
- teab peamisi mõjutusvahendeid;

3) tekstiloome

- leiab tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatu kogust ja internetist;
- valib kriitiliselt oma teabeallikaid ja osutab nendele sobivas vormis;
- tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele;
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit;
- oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ja peab lühikest ettekannet ja kõnet);

4) õigekeelsus ja keelehoole

- teab eesti keele lauseehituse peajooni;
- tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada;
- teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni;

- järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- oskab õigekirjajuhiseid leida sõna- ja käsiraamatutest ning veebiallikatest;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsidest ja hinnates;
- teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.

Teema/maht (tundi)	Õpitulemused (kohustuslike teemade kohta)	Metoodilised soovitused (jaotus kolmeks õppemeetodite rühmaks: frontaalne töö-F; koosõppimine-K; iseõppimine – I)	Soovitused lõimingu osas (jaotus kolmeks: üldpädevused (ka valdkonnapädevus) – ÜV; läbivad teemad – L; teised ained – T, kusjuures sulgudes tuuakse teema)	Soovitused hindamise osas (hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi)
Suuline ja kirjalik suhtlus				
*Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Telefonivestlus. *Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslaste õeldu/tehtu täiendamine ja	Õpilane: *oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse; *esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; *oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta; *oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; *oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi.	Õpetaja: *tutvustab erinevaid suhtlusolukordi ja suulise suhtlemise tavasid: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine; *annab õpilastele ülesanded suhtlussituatsiooni rollimängudes osalemiseks: näiteks helistada muuseumisse, bussijaama, teatri kassasse, kauplusesse jm, et küsida infot, selgitada oma soove, leppida kokku külastuses, broneerida pileteid, vmt;	Üldpädevuste kujundamine Kultuuri- ja väärtuspädevus. Rõhutatakse vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütlemas, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Õpipädevus. Arendatakse	Hinnatakse õpilase suulist ja kirjalikku suhtlust, tekstide vastuvõttu, tekstiloomet, tekstide õigekeelsust õpilaste teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (sh esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja

parandamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Väitlus, väitluse reeglid. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. *Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. *Keelevisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine		*korraldab rühmaarutelu aktuaalsetel teemadel (olulised sündmused meediakajastustes, koolielus jm), juhendab arutelu tulemuste kokkuvõtmisel; *tutvustab diskussiooni olemust ja läbiviimise reegleid; viib klassis läbi diskussiooni õpilaste jaoks olulisel teemal; *tutvustab väitlust ja selle reegleid; viib läbi väitluse vastavalt kokkulepitud reeglitele, valides teemad õpilaste jaoks oluliste päevakajaliste teemade seast (võimalikud näited: Haridus peab olema tasuline; Kunstiõpetuses ei ole vaja hinnata; Koolivorm aitab vähendada koolikiusamist; Kodutööd takistavad hobidega tegelemist jpt); *tuletab õpilastele meelde kirja kirjutamise reegleid ja tavasid (sh ka meilikirja), juhendab kirja kirjutamisel; *tutvustab võimalikke internetis varitsevaid ohtusid (küberkiusamine, ahistamine, identiteedivargus, mängusõltuvus jmt); *arutleb koos õpilastega veebisuhtluse võimaluste ja ohtude teemal	kuulamisoskust ja oma arvamuse kujundamist ning sõnastamist. Suhtluspädevus. Kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Ainetevaheline lõiming Sotsiaalsed. Sotsiaalainete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad inimsuhete mõistmist. Kehaline kasvatus. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi. Loodusained. Loodusteemalised tekstid õppekirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada.	oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele; õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnetega. Hoiakutele (nt huvitatus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid

Teksti vastuvõtt			
*Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. *Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. *Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. *Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. *Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. *Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. *Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine	Õpilane: *tunneb peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; *loeab ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; *teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; *suudab kasutatud keelevahendite kohta järeldusi teha ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; *seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelipilti ja heli; *oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada; *kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, seoste loomisel ning tekstile reageeridest	Õpetaja: *tutvustab erinevaid olulisemaid tekstiliike (https://prezi.com/h128e651fukh/tekstiliigid/); arutleb koos õpilastega, nende eesmärkide üle ja aitab näidete abil õpilaste teha järeldusi keelekasutuse kohta; *meenutab õpilastele žanri mõisteid; annab juhiseid, kuidas teksti lugeda; annab näpunäiteid, mida tekstide võrdlemisel silmas pidada; tekstiliikide kinnistamiseks/kordamiseks võib kasutada Kuldvillakumängu; *annab õpilastele ülesandeks kuulata/vaadata ja analüüsida kõnet vastavalt tööjuhendile; juhendab kõnest olulise teabe ja probleemide leidmisel; kõne peaks olema õpilastele eakohasel teemal ja huvipakkuv; *räägib õpilastele reklaamist, selle eesmärgist ja mõjutamise vahenditest; https://prezi.com/0-jx0eognft3/reklaam/; annab rühmatöö ülesandeks leida erinevatest reklaamidest,	Seos läbivate teemadega Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitluse kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja neile lahendusi otsima. Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks

		missuguseid võtteid on kasutatud tarbija mõjutamiseks ja missugune on reklaamikeel; *annab õpilastele ülesandeks leida infot veebist ja lugeda meediaeetika kohta (http://www.eetika.ee/et/meediaeetika; http://www.eall.ee/eetikakoodeks.html) ning vastata küsimustele; *annab õpilastele ülesandeks võtta tundi kaasa aimeramat; juhendab õpilasi teabeteksti eesmärgi ja tunnuste väljatoomisel ning sõnastamisel; koos uuritakse, missugune on teabeteksti ülesehitus; *tutvustab uurimuse eesmärgi ja ülesehitust; kordab üle tsiteerimise, refereerimise ja viitamise reeglid ning põhimõtted; annab ülesandeks koostada lühiuurimus ühel huvipakkuval igapäevasel teemal, kasutades sealjuures õpitut; abiks võiks olla järgmine ülevaade: http://www.globe.ee/ohusaaste/wp-content/uploads/2012/08/uurimist%C3%B6%C3%B6alused.pdf; abiks õpetajale on ka oma kooli uurimistööde juhend, mis	kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse alternatiivseid lahendusi otsima, oma ideid ellu rakendama. Väärtused ja kõlblus. Eri liiki teemade üle arutledes pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi Ainetevaheline lõiming Kirjandus. Arendatakse suulist ja kirjalikku väljendus- ning suhtlusoskust, õpitakse lugema ja mõistma eri liiki tekste. Võõrkeeled. Maailmakirjanduse autorite tekstide lugemine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu. Sotsiaalsed. Erinevate ajaloo-, ühiskonna-, psühholoogiategemaliste tekstide lugemine ja analüüsimine aitab mõjutada maailmapildi kujunemist; Loodusained. Loodustegemalised tekstid ja probleemülesanded aitavad kaasa loodusteadusliku mõtteviisi arengule ja keskkonnateadlikkuse kasvule. Kunstiained. Pilttekstide analüüs ja illustatsioonide vaatlus soodustab kunsti	

		on õpilastele uurimistöö tegemisel töö aluseks; annab ülevaate tekstides kasutatavatest teabegraafika liikidest; selgitab, millal midagi on otstarbekas kasutada; http://www.stat.ee/files/koolinurk/abiks/graafiline/ *juhendab õpilasi fotode kasutamise eesmärgi, sobivuse, allkirja tähtsuse ja tõlgendamisoskuse analüüsimisel	väljendusvahendite eripära mõistmist. Kehaline kasvatus. Kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte, kasutada eetilisel nüüdisaegseid tehnoloogiaid	
Tekstiloome				
*Teabe leidmine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. *Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. *Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine. Ettekande koostamine ning esitamine. *Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudise pealkirjastamine. *Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja	Õpilane: *leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; *tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise etappe; *oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); *oskab eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste (referaat, kirjand, kommentaar, aramusavaldus, elulugu, avaldus, seletuskiri) korrektselt vormistada ning suuliselt esitada; *seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toimumise eesmärgiga, vahendab kuulud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;	Õpetaja: *juhendab teabe otsimisel nii veebist kui ka raamatukogust; raamatukogutöötajaga koostöös viib läbi raamatukogutunni; annab õppeülesande, milles tuleb leitud teavet kasutada ja oma kogemusega seostada; *selgitab, mida tähendab alusteksti põhjal kirjutamine; õpetab alustekstile ja autorile viitamist ja refereerimist, autori tsiteerimist; *valib alustekstideks sobivad meedia- ja teabetekstid; *juhendab ettekande koostamisel;	Lõiming läbivate teemadega Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine: Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus: Kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks. Tehnoloogia ja innovatsioon: Õpiülesannete lahendamiseks	

vormistamine. *Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine. *Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte. Kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, põhjendus, järeldus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. *Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. *Suhtluse märkide kaudu sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes:	*põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; *oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades	*tutvustab kõne ülesehitust, kõneks valmistumist, avaliku esinemise põhitõdesid; arutleb õpilastega millest võiks väljapakutud teemadel erinevates kõnedes rääkida; *valib eakohased sobivad teemad; annab ülesandeks koostada kõne ja see klassis esitada; juhendab koostamisel, aitab leida sobivad võtted näitlikustamiseks; *räägib kirjandi kirjutamise eeltööst: kuidas koguda mõtteid kirjutamiseks, kuidas koostada kava/mõttekaarti, kirjutada mustandit; meenutab õpilastele varem õpitut kirjandi teema ja peamõtte, ülesehituse, teksti liigendamise kohta; *annab probleemülesande erinevate kirjanditeemadega, mille kohta tuleb sõnastada peamõtte ja koostada kava ja kirjutada kirjand; juhendab kirjutamisel.	kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, Väärtused ja kõlblus. Ilukirjanduse ning kultuuriteemaliste teabetekstide alusel kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlblisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Üldpädevuste kujundamine Kultuuri- ja väärtuspädevus. Tekstiloomes alustekste kasutades rõhutatakse vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, väärtustatakse keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Eri laadi ülesannete kaudu julgustatakse oma arvamust välja ütleva. Enesemääratluspädevus. Luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade. Õpipädevus. Arendatakse eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist. Suhtluspädevus. Kujundatakse suulise ja kirjaliku	

konteksti sobivad ja sobimatud kujundid. *Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötamise põhimõtted			suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega.	
Õigekeelsus ja keelehoole				
Üldteemad *Kirjakeel ja kõnekeel. Eesti keele erikujud (vastavalt kooli asukohale ja/või õpilase päritolule). *Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased internetiallikad. *Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja, õigehäälduse, õige muutmiseviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks. Häälikuõpetus ja õigekiri *Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku	Õpilane: *väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest ning tajub eesti keele eripära, suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; *järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; *tuleb eesti kirjakeelega toime tava-suhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides; *teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni, tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid;	Üldteemade käsitlemisel õpetaja: *kasutab erinevaid aktiivõppemeetodeid, toob tundidesse vaheldust digivahendite eesmärgipärase kasutamiseks; *teeb ülevaate eesti kirjakeele kujunemisest; *tutvustab olulisi etappe kirjakeele arengus, esimesi ülestähendusi eesti keele kohta, isikuid, kelle osa kirjakeele kujunemisel on olnud määrava tähendusega;	Üldpädevuste kujundamine Kultuuri ja väärtuspädevus: Rõhutatakse keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust. Enesemääratluspädevus: Loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade. Sotsiaalne ja kodanikupädevus: Eeri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda nii	

häälikuõigekirjaga sõnad. *Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekiri. Õigekeelsussõnaraamatust (nii interneti- kui ka raamatu-variantist) õigekirja ning õigehäälduse kontrollimine. Sõnavaraõpetus *Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine: sünonüümide tähendusvarjundid, homonüümid ja veaohtlikud paronüümid. *Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving. Vormiõpetus ja õigekiri *Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses. *Tegusõna pöördelised vormid. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid. Õige pöördevormi leidmine õigekeelsussõnaraamatust. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendteigusõna. *Käändsõnad. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.	*teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni, kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust; *teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest;	*annab ülesande otsida teemakohast infot; koostada ettekanne, teha esitlus; *annab ülesande lugeda vanas kirjaviisis teksti, võrrelda erinevaid tekste. Algustäheõigekirja, lauseõpetuse ja õigekirja teemade käsitlemisel õpetaja: *tuletab õpilastele meelde varem õpitut, aitab luua seoseid uuega; *selgitab reegleid, toob näiteid; juhhib tähelepanu eranditele; *seletab uusi mõisteid; *juhendab harjutamisel ja tööülesannete lahendamisel; *arutleb õpilastega erinevatel teemadel, mis tulenevad alustekstidest või tekstiloomeks väljapakutust; *suunab kasutama sõnastikke, sõnaraamatuid, teatmeteoseid jm; *suunab otsima infot erinevatest allikatest (õpik, veebimaterjalid, sõnaraamatud jmt); *juhendab esitluste, ettekannete tegemisel;	suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas. Õpipädevus: arendatakse erinevatest allikatest teabe hankimist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist. Suhtluspädevus: Pannakse alus õpilaste tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele. Ainetevaheline lõiming Kirjandus: Ilukirjandustekstide kasutamine õigekirja õppimiseks ja harjutamiseks. Võõrkeeled: Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeele õppimist. Matemaatika: Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Sotsiaalsed: Riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimede õigekirja õppimist kinnistatakse konkreetsete näidetega ajaloo- ja ühiskonnatundides. Loodusained: Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keeletundides. Loodusteemalised

*Muutumatud sõnad. Lauseõpetus ja õigekiri *Lause. Lause suhtluseesmärgid. *Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. *Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rindlause kirjavahe-märgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. *Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. *Liht- ja liitlause sõnajärg. *Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks. Muud õigekirjateemad *Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid. Kohad ja ehitised. Asutused, ettevõtted ja organisatsioonid, riigid ja osariigid. Perioodikaväljaanded. Teosed, dokumendid ja sarjad. Ajaloosündmused. Üritused. Kaubad.		*annab juhtnööre rühma- ja paaristööks; *suunab ja annab näpunäiteid tekstide koostamisel ja õpitu kasutamisel; *juhendab teemakohaste ülesannete koostamisel; *viib läbi projektitöid; *laseb õpilastele analüüsida oma ja kaaslaste töid; otsustab, kuidas õpilased oma töö kohta tagasisidet saavad (ettelugemine kaaslasele, rühmas, klassis) *suunab kasutama digivahendeid; tutvustab veebipõhiseid ühiskirjutamise vahendeid (nt <i>TitanPadi</i> https://titanpad.com/) *parandab õpilaste keelekasutust nii suulises kui ka kirjalikus tekstis; *suunab õpilasi aktiivselt kaasa mõtlema ja ülesandeid täitma, samuti iseseisvalt töötama; *juhendab hinnangu andmisel nii kaaslase ja kui ka oma tööle;	tekstid õppekirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Tehnoloogia: Kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnevaid võimalusi nüüdisaegseid tehnoloogiaid oma õpikeskkonna kujundamisel. Lõiming läbivate teemadega Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine: Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel. Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus: Kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks Tehnoloogia ja innovatsioon: Õpiülesannete lahendamiseks	

*Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. *Arvuti keelekorrektori kasutamine			kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi.	

Õpitulemused

Õpitulemused	Algtase/ teadmine	Kesktaase/ rakendamine	Kõrgtaase/ arutlemine
Suuline ja kirjalik suhtlus			
Käsitled koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendad probleemülesandeid; osaled diskussioonides ja rühmatöös, avaldad oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt.	Tead suhtluseesmärke, püüad valida konteksti sobiva suhtluskanali ja end arusaadavalt väljendada. Osaled vestluses ja rühmatöös, püüad avaldada oma arvamust, kuid esineb keelelisi eksimusi.	Suhtled eesmärgipäraselt, püüad valida konteksti sobiva suhtluskanali, väljendumaks kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt. Osaled diskussioonides ja rühmatöös, avaldad oma arvamust, kuid esineb üksikuid keelelisi eksimusi.	Suhtled eesmärgipäraselt, valid konteksti sobiva suhtluskanali, väljendud kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt. Osaled diskussioonides ja rühmatöös, avaldad oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt.
Leiad asjakohast teavet meediast ja internetist, hindad seda kriitiliselt ning kasutad sihipäraselt.	Tead, et meediast ja internetist on võimalik leida teavet. Oskad otsida ja kasutada üldisemat informatsiooni.	Leiad asjakohast teavet meediast ja internetist, püüad seda kasutada, kuid mitte alati otstarbekalt.	Leiad asjakohast teavet meediast ja internetist, hindad seda kriitiliselt ning kasutad sihipäraselt.
Võtad loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendad seda nii suulises kui ka kirjalikus vormis.	Teed kuuldu ja loetu põhjal nõrgalt seostatud järeldusi ning annad lihtsustatud hinnanguid.	Teed valdavalt seostatud järeldusi ning annad väheste põhjendustega hinnanguid.	Teed kuuldu ja loetu põhjal asjakohaseid järeldusi ning annad põhjendatud hinnanguid, kasutades korrektset kirjakeelt.
Teksti vastuvõtt			

Loed ja kuulad sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja tarbetekste.	Kuulad ja loed eri liiki tekste, vahendad loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult.	Kuulad ja loed eri liiki tekste, teed kuuldu ja loetu põhjal järeldusi; vahendad loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult.	Kuulad ja loed arusaamisega eri liiki tekste, teed kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annad hinnanguid; vahendad loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult.
Tead peamisi mõjutusvahendeid. Tead, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist.	Tead, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist, kuid ei taju alati mõjutusvahendeid ja nende sobivust.	Tead, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist, kuid esineb üksikuid eksimusi mõjutusvahendite äratundmisel.	Tead, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist, tunned ära mõjutusvahendid ja nende sobivuse teksti laadiga.
Tunned tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskad eesmärgipäraselt valmistada eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks.	Tead tekstiliike ja oskad juhendi järgi koostada erinevaid tekste. Vormistad tekstid üldjoontes arusaadavalt, kuid väheste ebatäpsustega.	Tunned tekstiliike ning oskad valmistada eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks. Vormistad tekstid üldjoontes korrektselt.	Tunned hästi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi, oskad eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tekste ja vormistada need korrektselt.
Seostad omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli.	Seostad osaliselt teksti pildilise teabega (foto, joonis, skeem jms), esineb eksimusi piltteksti tõlgendamisel.	Seostad enam-vähem korrektselt ja loogiliselt teksti pildilise teabega (foto, joonis, skeem jms). Esineb üksikuid eksimusi piltteksti tõlgendamisel.	Seostad täpselt ja korrektselt teksti pildilise teabega (foto, joonis, skeem jms), oled tõlgendamisel loogiline ja korrektne.
Tekstiloomed			
Leiad tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valid kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutad nendele sobivas vormis.	Tead, kust leida tekstiloomeks vajalikku teavet, kuid ei oska seda alati piisavalt kasutada ja teabeallikale osutada.	Oskad otsida tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valid teabeallikaid ning osutad nendele, kuid esineb ebatäpsusi.	Leiad tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, oskad leida sobivad teabeallikaid ning osutad nendele korrektselt.
Oskad eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaat, uurimus, kõne.	Oskad üldjoontes ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri liiki tekste (referaat, uurimus, kõne), vormistad tekstid loetavalt, kuid vigade ja ebatäpsustega.	Oskad ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri liiki tekste (referaat, uurimus, kõne), vormistad tekstid loogiliselt, kuid väheste ebatäpsustega.	Oskad põhjalikult ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri liiki tekste (referaat, uurimus, kõne), vormistad tekstid korrektselt.

Vormistad tekstid korrektselt, sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates.	Tead teksti korrektse esitamise nõudeid, püüad neist üldjoontes kinni pidada, kuid esineb ebatäpsusi allikale viitamises.	Lähtud teksti korrektse esitamise nõudeist, pead neist üldjoontes kinni, kuid esineb üksikuid eksimusi allikale viitamises.	Vormistad tekstid igati korrektselt, sobiva pikkuse ning täpsusega, viitamine allikale on korrektne.
Õigekeelsus ja keelehoole			
Järgid eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid.	Tead eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, kuid keelekasutuses esineb eksimusi ja väärkasutust. Tead, et emakeel ja hea keeleoskus on rahvuskultuuri tähtsad osad.	Tunned eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskad kasutada, kuid esineb väheseid eksimusi ja väärkasutust. Mõistad hea keeleoskuse vajalikkust, oskad kirjutada reeglipäraseid sõnu ja tekste.	Oled omandanud eesti õigekirja alused, järgid ja kasutad neid korrektselt. Oskad kirjutada reeglipäraseid sõnu ja tekste. Valdad kirjakeelt korrektselt.
Oskad õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutad arvuti õigekirjakorrektorit.	Tead, et õigekirja kontrollimisel on võimalik kasutada sõna- ja käsiraamatuid ning õigekeelsusabi veebiallikatest.	Oskad õigekirja kontrollimisel kasutada sõna- ja käsiraamatuid ning leida õigekeelsusabi veebiallikatest.	Kasutad vilunult sõna- ja käsiraamatuid ning oskad leida õigekeelsusabi veebiallikatest.
Tunned käändsõnade vormivõimalusi ja käänetevahelisi seoseid. Tead vormiõpetuse veakohti, tunned keelendite stiiliväärtust.	Tead käändsõna vormiõpetuse põhimõtteid, kuid eksid sageli õige sõnavormi leidmisel või moodustamisel.	Tunned käändsõna vormimoodustuse põhimõtteid, kuid eksid vahel õige sõnavormi leidmisel või moodustamisel.	Valdad käändsõna vormiõpetuse põhimõtteid, eksid harva õige sõnavormi leidmisel või moodustamisel.
Tead eesti keele lauseehituse peajooni, tunned lauseliikmeid ja oskad lauset kirjavahemärgistada.	Tead lauseehituse peajooni. Tead üldiselt lauseliikmeid ja lauseliike, kuid teed lauseanalüüsis ja kirjavahemärgistamisel sageli vigu.	Tunned lauseehituse peajooni. Tunned lauseliikmeid ja lauseliike, kuid lauseanalüüsis ja kirjavahemärgistamisel teed üksikuid vigu.	Tunned lauseehituse peajooni. Tunned hästi lauseliikmeid ja lauseliike, lauseanalüüsis ja kirjavahemärgistamisel teed harva vigu.

EESTI KEELE AINEKAVA 9. KLASSILE (TUNDE NÄDALAS 3, KOKKU 105)

Läbivad teemad

Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad on: 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine, 2) keskkond ja jätkusuutlik areng, 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, 4) kultuuriline identiteet, 5) teabekeskond, 6) tehnoloogia ja innovatsioon, 7) tervis ja ohutus, 8) väärtused ja kõlblus.

Õpitulemused

Klassi lõpetamisel õpilane:

1) suuline ja kirjalik suhtlus

- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi,
- teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
- suudab asjalikult sekkuda avalikku diskussiooni meediakanalites, üritustel ja mujal;
- kommenteerib veebis asjakohaselt;

2) teksti vastuvõtt

- loeb ja kuulab avaliku eluga kursisoleku ja õppimise või töö eesmärkidel ning isiklikust huvist;
- rakendab lugemise ja kuulamise eri viise ja võimalusi;
- loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ja arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- valib teadlikult oma lugemisvara;
- suudab teha järeldusi kasutatud keelevahenditest, märkab kujundlikkust;

3) tekstiloome

- oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; asjalikke kommentaare ja arvamusalaldusi;
- oskab kirjutada elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi;
- seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga ja teiste tekstidega;
- vahendab kuuldu ja loetud tekste eetilisel, sobiva pikkuse ja täpsusega;

4) õigekeelsus ja keelehoole

- väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi;
- edastab võõrkeeles kuuldu ja loetud infot korrektses eesti keeles ja arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavasid;
- leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstihendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;
- tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada;

- tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides.

Teema/maht (tundi)	Õpitulemused (kohustuslike teemade kohta)	Metoodilised soovitus (jaotus kolmeks õppemeetodite rühmaks: frontaalne töö-F; koosõppimine-K; iseõppimine – I)	Soovitus lõimingu osas (jaotus kolmeks: üldpädevused (ka valdkonnapädevus) – ÜV; läbivad teemad – L; teised ained – T, kusjuures sulgudes tuuakse teema)	Soovitus hindamise osas (hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi)
Suuline ja kirjalik suhtlus				
*Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Telefonivestlus. *Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. *Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslaste õeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslaste tööle põhjendatud hinnangu andmine.	Õpilane: *oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse; *esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; *oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta; *oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; *oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; *kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi	Õpetaja: *toob näiteid veebisuhtluse eesmärkide, võimaluste ja ohtude kohta; *arutleb koos õpilastega veebisuhtluse teemal: <i>FB</i>, jututoad, foorumid, <i>Skype</i>, blogid, kommentaariumid jm; *tutvustab veebiviisakuse põhimõtteid ja kommenteerimise reegleid; *valmistab ette ülesande kommentaaride analüüsimiseks (keelekasutuse sobivus,	Ainetevaheline lõiming Sotsiaalsed. Sotsiaalainete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad inimsuhete mõistmist. Kehaline kasvatus. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi. Loodusained. Loodusteemalised tekstid õppekirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Üldpädevuste kujundamine	Hinnatakse õpilase suulist ja kirjalikku suhtlust, tekstide vastuvõttu, tekstiloomet, tekstide õigekeelsust õpilaste teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (sh esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja

Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. *Väitlus, väitluse reeglid. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. *Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. *Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine		kommenteerimise reeglitele vastavus); *leiab sobiva teksti, millele õpilased kommentaare kirjutavad; *juhhib vestlust kommentaaride anonüümsusest, selle headest ja halbade külgedest; *valmistab ette väitluse teemad; tuletab õpilastele meelde argumendi ülesehitust; tutvustab väitluse reegleid; juhendab jaatuse ja eituse kaasuse koostamist; *salvestab väitluse, analüüsib koos õpilastega, annab tagasisidet	Kultuuri- ja väärtuspädevus. Rõhutatakse vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütlemas, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Õpipädevus. Arendatakse kuulamisoskust ja oma arvamuse kujundamist ning sõnastamist. Suhtluspädevus. Kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust	oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele; õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistase arengut. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnetega. Hoiakutele (nt huvitatus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid
Teksti vastuvõtt				
'Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri	Õpilane: *tunneb peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;	Õpetaja: *jagab infootsingulaseid näpunäiteid, pöörab tähelepanu	Ainetevaheline lõiming Kirjandus. Arendatakse suulist ja kirjalikku väljendus- ning	

liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. *Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. *Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. *Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. *Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. *Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine. *Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Põhilised meediakanalid. Televisioon ning	*loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; *teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; *suudab kasutatud keelevahendite kohta järeldusi teha ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; *seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; *oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada; *kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, seoste loomisel ning tekstile reageerides.	võtmesõnade valikule, nende kombineerimisele otsingus, fraasiotsingu võimalustele, aitab kriitiliselt hinnata allikaid. Tuge saab Koolielu portaalist; *soovib ja juhendab, kuidas on otstarbekas infot talletada ja süstematiseerida; *õpetab veebilehele viitamist refereerimisel ja tsiteerimisel; *annab õpilastele ülesande analüüsida veebilehti, hinnata lehe usaldusväärsust; *teeb ülevaatliku esitluse tarbetekstide eesmärkidest, tunnustest ja ülesehitusest (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri), tarbetekstides kasutatavast keelest; annab ülesande leida tekstidest vajalik info, teha järeldused (nt CV ja töökuulutuse põhjal sobivuse üle otsustamine tööle kandideerimisel; seletuse põhjal tegevuse analüüsimine jmt); *suunab küsimustega pilte analüüsima, eeskjuju pakuvad töölehed Koolielu portaalist	suhtlusoskust, õpitakse lugema ja mõistma eri liiki tekste. Sotsiaallained. Erinevate ajaloo-, ühiskonna psühholoogiateemaliste tekstide lugemine ja analüüsimine aitab mõjutada maailmapildi kujunemist; Loodusained. Loodusteemalised tekstid ja probleemülesanded aitavad kaasa loodusteadusliku mõtteviisi arengule ja keskkonnateadlikkuse kasvule. Kunstiained. Pilttekstide analüüs ja illustratsioonide vaatlus soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte, kasutada eetilisel nüüdisaegseid tehnoloogiaid. Üldpädevuste kujundamine Kultuuri- ja väärtuspädevus. Väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse. Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetiliselt ja olusid arvestades nii

raadio: avalik-õiguslikud ja erakanalid. Meediaetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused. Avalik ja varjatud mõjutamine		https://docs.google.com/document/d/1I9vH4C3pPbv3AegsHSFnBYIQv9q36Eh0LEKY5CjYrmc/edit *selgitab, mida tähendab keeleline mõjutamine, ja toob näiteid erinevate võimaluste ja võtete kohta; *annab ülevaate erinevatest lugemisstrateegiatest; selgitab, mida tähendab kriitiline lugemine, annab juhiseid, kuidas teksti lugeda	suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas. Enesemääratluspädevus. Kujundatakse õpilastes positiivset minapilti, luuakse võimalused suhestuda käsitletavate temadega, tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade. Õpipädevus. Arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist. Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida. Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega.	

Tekstiloome			
*Teabe leidmine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. *Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. *Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine. *Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõtte. Kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. *Jutustava, kirjeldava ja arutleva kirjandi kirjutamine. Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, põhjendus, järeldus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine. *Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite	Õpilane: *leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; *tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise etappe; *oskab suuliselt esineda (tervitat, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); *oskab eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste (referaat, kirjand, kommentaar, aramusavaldus, elulugu, avaldus, seletuskiri) korrektselt vormistada ning suuliselt esitada; *seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale; *põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; *oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades	Õpetaja: *jagab soovitusi, kuidas valida arutluseks sobiv teema, kuidas koguda kirjutamiseks materjali, kuidas mõtted süstematiseerida, kuidas järgida kirjutamise protsessis põhiideed; alustekst(id) võivad arutluse kirjutamiseks mõtete kogumisel ja peaidee sõnastamisel osale õpilastest olla vajalikud; *tutvustab arutluse ülesehitust (võrdleb jutustava ja kirjeldava kirjandi ülesehitusega) ja annab näpunäiteid kava koostamiseks; näitab sissejuhatuse ja kokkuvõtte kirjutamiseks erinevaid võimalusi; osutab sissejuhatuse ja lõpetuse seotusele; *tutvustab teemaarenduse ülesehitust, kuidas kirjutada lõiku ja kuidas lõigud siduda ühtseks tervikuks; *juhendab arutluse eeltöö kirjutamist; korraldab paaris- või rühmatööna tagasiside andmise/saamise;	Ainetevaheline lõiming Kirjandus. Õpitakse kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja õpitud termineid ning sobivat stiili; Sotsiaalne. Omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad erinevate tekstide kirjutamist; Loodusained. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad kirjelduste ja arutluste kirjutamist, aitavad ettekannete ja uurimistöote tegemisel. Üldpädevuste kujundamine Kultuuri- ja väärtuspädevus: tekstiloomes alustekste kasutades rõhutatakse vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, väärtustatakse keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Sotsiaalne ja kodanikupädevus: eri laadi ülesannete kaudu julgustatakse oma arvamust välja ütlemata. Enesemääratluspädevus: luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega,

valik. *Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. *Suhtluseesmärkide kaudu sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid. Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötamise põhimõtted		*aitab õpilastel märgata töös vigu; juhendab teksti keelelisel toimetamisel; toob näiteid kirjandisse sobimatute keelendite kohta; arutleb õpilastega kujundite kasutamise üle kirjandis; *annab ülesandeid sõnastuse parandamiseks, et harjutada teksti keelelist toimetamist; *arutleb õpilastega suulise ja kirjaliku keelekasutuse üle; toob välja olulisemad erinevused; annab ülesande leida tekstist iseloomulikke jooni suulisele keelekasutusele ja valida sobivad keelendid kirjaliku teksti vormistamiseks; *esitleb olulisemaid tarbetekste (elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus); õpetab, kuidas neid koostada ja vormistada; annab ülesande/projektitöö vajalikud tarbekirjad koostada, vormistada.	loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade. Õpipädevus: arendatakse eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist. Suhtluspädevus: kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Ettevõtlikkuspädevus: ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega. Lõiming läbivate teemadega Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks,	

			vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks. Tehnoloogia ja innovatsioon. Kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi. Väärtused ja kõlblus. Ilukirjanduse ning kultuuriteemaliste teabetekstide alusel kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi.	
Õigekeelsus ja keelehoole				
Üldteemad *Kirjakeel ja kõnekeel. Eesti keele erikujud (vastavalt kooli asukohale ja/või õpilase päritolule). *Oskussõnavara. Eesti kirjakeele kujunemine. Keele-uuendus ja keele areng: võimalused ja ohud . *Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega. *Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased internetiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja,	Õpilane: *väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest ning tajub eesti keele eripära, suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; *järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; *tuleb eesti kirjakeelega toime tavasuhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides; *teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni, tunneb keelendite	Õpetaja: Üldteemade käsitlemisel õpetaja: *kasutab erinevaid aktiivõppemeetodeid, toob tundidesse vaheldust digivahendite eesmärgipärase kasutamisega; *teeb ülevaate eesti keele arengust 20. sajandil ja tänapäeval, selgitab, mis on keeleuuendus, mis ohustab eesti keelt; *annab ülesande otsida infot eesti	Ainetevaheline lõiming Kirjandus. Ilukirjandustekstide kasutamine õigekirja õppimiseks ja harjutamiseks. Võõrkeeled. Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeele õppimist. Matemaatika. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Sotsiaalsed. Eesti keele arenguloo õppimise kaudu korratakse üle ajalootundides õpitud olulised etapid eesti rahva ajaloo. Riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste	

õigehäälduse, õige muutmisviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks. Häälikuõpetus ja õigekiri *Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. *Silbitamine. Poolitamine, sealhulgas võõrsõnad ja nimed. Õigehääldus. *Omasõnad ja võõrsõnad. Veohtlike võõrsõnade õigekiri. *Õigekeelsussõnaraamatust (nii interneti- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õigehäälduse kontrollimine. Sõnavaraõpetus *Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine: sünonüümide tähendusvarjundid, homonüümid ja veohtlikud paronüümid. *Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving. *Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited. Vormiõpetus ja õigekiri	stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid; *teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni, kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust; *teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest; *teab eesti kirjakeele arengu etappe ja eesti keele murdeid	sugulaskeelte/indoeuroopa keelte kohta; uurida, kus sugulasrahvad elavad vmt; koostada ettekanne, teha esitlus; *laseb õpilastel kuulata helifaile soome-ugri keelte kohta; *tutvustab olulisemaid olulisemad eesti keele sõna- ja käsiraamatud, samuti keealaseid internetiallikaid; *annab ülesande, mis seotud erinevate eesti keele sõna- ja käsiraamatute kasutamisega. Hääliku-, sõnavara-, vormiõpetuse ja õigekirja teemade käsitlemisel õpetaja: *tuletab õpilastele meelde varem õpitut, aitab luua seoseid uuega; *selgitab reegleid, toob näiteid; juhib tähelepanu eranditele; *seletab uusi mõisteid; *juhendab harjutamisel ja tööülesannete lahendamisel; *arutleb õpilastega erinevatel teemadel, mis tulenevad alustekstidest või tekstiloomeks väljapakutust;	isikute, ajaloosündmuste nimede õigekirja õppimist kinnistatakse konkreetsete näidetega ajaloo- ja ühiskonnatundides. Loodusained. Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keeletundides. Loodusteemalised tekstid õppekirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Soome-ugri ja indoeuroopa keelte teemaga on seotud teadmised geograafiast. Tehnoloogia. Kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevat võimalusi nüüdisaegseid tehnoloogiaid oma õpikeskkonna kujundamisel. Üldpädevuste kujundamine Kultuuri ja väärtuspädevus. Rõhutatakse keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust. Enesemääratluspädevus. Loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade. Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda nii

*Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses. *Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine. *Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. *Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad. *Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatud sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid. Lauseõpetus ja õigekiri *Lause. Lause suhtluseesmärgid. *Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. *Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauseühend. Lauseühendi õigekiri. Liht- ja liitlause sõnajärg. *Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat.		*suunab kasutama sõnastikke, sõnaraamatuid, teatmeteoseid jm; *suunab otsima infot erinevatest allikatest (õpik, veebimaterjalid, sõnaraamatud jmt); *juhendab esitluste, ettekannete tegemisel; *annab juhtnööre rühma- ja paaristööks; *suunab ja annab näpunäiteid tekstide koostamisel ja õpitu kasutamisel; *juhendab teemakohaste ülesannete koostamisel; *viib läbi projektitöid; *laseb õpilastele analüüsida oma ja kaaslaste töid; otsustab, kuidas õpilased oma töö kohta tagasisidet saavad (ettelugemine kaaslasele, rühmas, klassis) *suunab kasutama digivahendeid; tutvustab veebipõhiseid ühiskirjutamise vahendeid (nt <i>TitanPadi</i> https://titanpad.com/) *parandab õpilaste	suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas. Õpipädevus. arendatakse erinevatest allikatest teabe hankimist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist. Suhtluspädevus. Pannakse alus õpilaste tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele. Lõiming läbivate teemadega Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel. Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus: Kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks. Kultuuriline identiteet. Keele kui rahvuskultuuri kandja toel kujuneb õpilastes arusaam endast, teadmine oma juurtest,	

Muud õigekirjateemad *Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid. Kohad ja ehitised. Asutused, ettevõtted ja organisatsioonid, riigid ja osariigid. Perioodikaväljaanded. Teosed, dokumendid ja sarjad. Ajaloosündmused. Üritused. Kaubad. *Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. *Arvuti keelekorrektori kasutamine.		keelekasutust nii suulises kui ka kirjalikus tekstis; *suunab õpilasi aktiivselt kaasa mõtlema ja ülesandeid täitma, samuti iseseisvalt töötama; juhendab hinnangu andmisel nii kaaslaste ja kui ka oma tööle	eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre). Teabekeskond. Erinevatest allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine on nii keele- ja õppeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstiloome eelduseks. Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, Väärtused ja kõlblus. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi.	

Õpitulemused

Õpitulemused	Algtase/ teadmine	Kesktaase/ rakendamine	Kõrgtaase/ arutlemine
Suuline ja kirjalik suhtlus			
Oskad valida suhtluskanalit; pead sobivalt telefonivestlusi ning asjalikku kirja- ja meilivahetust;	Tead suhtluseesmärki, püüad valida konteksti sobiva suhtluskanali ja end arusaadavalt väljendada.	Suhtled eesmärgipäraselt, püüad valida konteksti sobiva suhtluskanali, väljendumaks kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt.	Suhtled eesmärgipäraselt, valid konteksti sobiva suhtluskanali, väljendud kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt.
Käsitled koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendad probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;	Osaled vestluses ja rühmatöös, püüad avaldada oma arvamust, kuid esineb keelelisi eksimusi	Osaled diskussioonides ja rühmatöös, avaldad oma arvamust, kuid esineb üksikuid keelelisi eksimusi.	Osaled diskussioonides ja rühmatöös, avaldad oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektset
Oskad algetada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendad oma seisukohti ning sõnastad vajaduse korral oma eriarvamuse;	Püüad algetada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; püüad väljendada oma seisukohti	Suudad algetada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust lihtsamatel teemadel; suudad väljendada oma seisukohti ning sõnastada vajaduse korral oma eriarvamuse	Oskad algetada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendad oma seisukohti ning sõnastad vajaduse korral oma eriarvamuse
Esitad kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teed kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annad hinnanguid	Teed kuuldu ja loetu põhjal nõrgalt seostatud järeldusi ning annad lihtsustatud hinnanguid.	Teed valdavalt seostatud järeldusi ning annad väheste põhjendustega hinnanguid	Teed kuuldu ja loetu põhjal asjakohaseid järeldusi ning annad põhjendatud hinnanguid, kasutades korrektset kirjakeelt
Reageerid tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdled tekste omavahel, osutad, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitad	Reageerid tekstidele suuliselt, leiad tekstidest erinevusi, suudad öelda, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitad küsimusi.	Reageerid tekstidele nii suuliselt kui ka kirjalikult n: võrdled tekste omavahel, osutad, mis tekstis on jäänud arusaamatuks ja oskad esitada küsimusi ning	Reageerid tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis, võrdled tekste omavahel, osutad, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitad

küsimusi, vahendad ja võtad kokku, kommenteerid, esitad vastuväiteid, lood tõlgendusi ja esitad arvamusi ning seostad teksti oma kogemuste ja mõtetega		kommenteerida, esitad vastuväiteid ja arvamusi ning seostad teksti oma kogemuse ja mõtetega.	küsimusi, vahendad ja võtad kokku, kommenteerid, esitad vastuväiteid, lood tõlgendusi ja esitad arvamusi ning seostad teksti oma kogemuse ja mõtetega.
Kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides	Püüad kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid.	Kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, püüdes tekste seostada ning tekstile reageerida.	Kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid eakohaselt teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides.
Võtad loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendad nii suulises kui ka kirjalikus vormis	Suudad üldjoontes anda edasi loetud ja kuuldut teksti.	Võtad loetust ja kuuldust põhilise kokku ning vahendad nii suulises kui ka kirjalikus vormis.	Võtad loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendad nii suulises kui ka kirjalikus vormis.
Teksti vastuvõtt			
Orienteerud tekstimaailmas: tunnend peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi	Tead tekstiliike ja oskad juhendi järgi koostada erinevaid tekste. Vormistad tekstid üldjoontes arusaadavalt, kuid väheste ebatäpsustega.	Tunnend tekstiliike ning oskad valmistada eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks. Vormistad tekstid üldjoontes korrektselt.	Tunnend hästi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi, oskad eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tekste ja vormistada need korrektselt.
Loed ja kuulad sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;	Kuulad ja loed eri liiki tekste, vahendad loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult.	Kuulad ja loed eri liiki tekste, teed kuuldu ja loetu põhjal järeldusi; vahendad loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult.	Kuulad ja loed arusaamisega eri liiki tekste, teed kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annad hinnanguid; vahendad loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult.
Tead, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist;	Tead, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist, kuid ei taju alati mõjutusvahendeid ja nende sobivust.	Tead, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist, kuid esineb üksikuid eksimusi mõjutusvahendite äratundmisel.	Tead, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist, tunnend ära mõjutusvahendid ja nende sobivuse teksti laadiga.

Suudad teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkad kujundlikkust;	Tead kõnekujundeid ja suudad neid tekstist leida.	Leiad tekstist kasutatud keelevahendeid ning märkad kujundlikkust.	Suudad teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkad kujundlikkust
Seostad omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli	Seostad osaliselt teksti pildilise teabega (foto, joonis, skeem jms), esineb eksimusi piltteksti tõlgendamisel.	Seostad enam-vähem korrektselt ja loogiliselt teksti pildilise teabega (foto, joonis, skeem jms). Esineb üksikuid eksimusi piltteksti tõlgendamisel.	Seostad täpselt ja korrektselt teksti pildilise teabega (foto, joonis, skeem jms), on tõlgendamisel loogiline ja korrektne
Reageerid tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdled tekste omavahel, osutad, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitad küsimusi, vahendad ja võtad kokku, kommenteerid, esitad vastuväiteid, lood tõlgendusi ja esitad arvamusi ning seostad teksti oma kogemuse ja mõtetega	Reageerid tekstidele suuliselt, leiad tekstidest erinevusi, suudad öelda, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitad küsimusi.	Reageerid tekstidele nii suuliselt kui ka kirjalikult n: võrdled tekste omavahel, osutad, mis tekstis on jäänud arusaamatuks ja oskad esitada küsimusi ning kommenteerida, esitad vastuväiteid ja arvamusi ning seostad teksti oma kogemuse ja mõtetega.	Reageerid tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdled tekste omavahel, osutad, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitad küsimusi, vahendad ja võtad kokku, kommenteerid, esitad vastuväiteid, lood tõlgendusi ja esitad arvamusi ning seostad teksti oma kogemuse ja mõtetega.
Kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides	Püüad kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid.	Kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, püüdes tekste seostada ning tekstile reageerida.	Kasutad omandatud keele- ja tekstimõisteid eakohaselt teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides
Tekstiloom			
Leiad tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valid kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis;	Tead, kust leida tekstiloomeks vajalikku teavet, kuid ei oska seda alati piisavalt kasutada ja teabeallikale osutada.	Oskad otsida tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valid teabeallikaid ning osutad nendele, kuid esineb ebatäpsusi.	Leiad tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, oskad leida sobivad teabeallikaid ning osutad nendele korrektselt.
Tunned esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ning kohandad neid oma	Oskad üldjoontes ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri liiki tekste (referaat, uurimus,	Oskad ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri liiki tekste (referaat, uurimus, kõne),	Oskad põhjalikult ette valmistada, kirjutada ja suuliselt

eesmärkidele; oskad suuliselt esineda (tervitada, võtad sõna, koostad ning pead lühikest ettekannet ja kõnet);	kõne), vormistad tekstid loetavalt, kuid vigade ja ebatäpsustega.	vormistad tekstid loogiliselt, kuid väheste ebatäpsustega.	esitada eri liiki tekste (referaat, uurimus, kõne), vormista tekstid.
Oskad eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamused; elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi; vormistad tekstid korrektselt; seostad oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toimumise eesmärgiga ning teiste tekstidega; vahendad kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates	Tead teksti korrektse esitamise nõudeid, püüad neist üldjoontes kinni pidada, kuid esineb ebatäpsusi allikale viitamises.	Lähtud teksti korrektse esitamise nõudeist, pead neist üldjoontes kinni, kuid esineb üksikuid eksimusi allikale viitamises.	Vormistad tekstid igati korrektselt, sobiva pikkuse ning täpsusega, viitamine allikale on korrektne.
Põhjendad ning avaldad viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis	Avaldad viisakalt oma arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis	Avaldad viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis	Põhjendad ning avaldad viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis
Õigekeelsus ja keelehoole			
Väärtustad eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestad keeli teadlikult, tajud nende erinevusi; edastad võõrkeeles kuulnud ja loetud infot korrektses eesti keeles, arvestades eesti keele kasutuse tavaid;	Tead eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, kuid keelekasutuses esineb eksimusi ja väärkasutust. Tead, et emakeel ja hea keeleoskus on rahvuskultuuri tähtsad osad.	Tunned eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskad kasutada, kuid esineb vähesteid eksimusi ja väärkasutust. Mõistad hea keeleoskuse vajalikkust, oskad kirjutada reeglipäraseid sõnu ja tekste.	Oled omandanud eesti õigekirja alused, järgid ja kasutad neid korrektselt. Oskad kirjutada reeglipäraseid sõnu ja tekste. Valdad kirjakeelt korrektselt.

Tuled eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides;	Tuled eesti kirjakeelega toime isiklikus elus.	Tuled eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus.	Tuled eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides.
Järgid eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskad õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutad arvuti õigekirjakorrektorit	Tead, et õigekirja kontrollimisel on võimalik kasutada sõna- ja käsiraamatuid ning õigekeelsusabi veebiallikatest.	Oskad õigekirja kontrollimisel kasutada sõna- ja käsiraamatuid ning leida õigekeelsusabi veebiallikatest.	Kasutad vilunult sõna- ja käsiraamatuid ning oskad veebiallikatest leida õigekeelsusabi
Tead eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tunnend keelendite stiiliväärtust; oskad keelendeid tekstis mõista ning kasutada;	Tead eesti keele häälikuid, sõnaliike ja lauseehituse peajooni	Tead eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tead keelendite stiiliväärtust; oskad keelendeid tekstis mõista.	Tead eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tunnend keelendite stiiliväärtust; oskad keelendeid tekstis mõista ning kasutada.
Tead õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutad tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust;	Tead üldjoontes enamiku õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; püüad koostada tekste ja neid korrektselt vormistada, vajad juhendamist.	Tead enamiku õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; suudad juhendamisel koostada tekste, neid tavakohaselt üles ehitades ning vormistades	Tead õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutad tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust
Leiad oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid.	Saad suunamisel hakkama oma sõnavara laiendamise	Oskad erinevaid allikaid kasutada oma sõnavara suurendamiseks	Kasutad teadlikult erinevaid keeleallikaid selleks, et oma sõnavara rikastada.
Tead suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristad kirjakeelt argikeelest;	Tead üldjoontes suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning püüad eristada kirjakeelt argikeelest.	Tead enamikku suulise ja kirjaliku keelevormi erijoonest ning eristad kirjakeelt argikeelest.	Tead suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristad kirjakeelt argikeelest.
Tead eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhietappe;	Oled kuulnud eesti keele põlvnemisest ja murretest ning kirjakeele arengu põhietappidest	Tead üht-teist eesti keele põlvnemisest ja murretest ning kirjakeele arengu põhietappidest.	Tead eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhietappe.

Rakendad omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates.	Püüad rakendada õpitud keeleteadmisi tekstiloomes.	Rakendad omandatud keeleteadmisi tekstiloomes	Rakendad omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates.